

DE ISLAMITISCHE VISIE OP HET

*Verstand en
Filosofie*

Osman Nūri Topbaş

IUR PRESS

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

IUR PRESS

IUR PRESS

Islamitische Universiteit Rotterdam

Bergsingel 135, 3037 GC Rotterdam

T: +31 (0)10 485 47 21

F: +31 (0)10 484 31 47

E: info@iur.nl; info@iurpress.nl

I: www.iurpress.nl

© Erkam Publications - Istanbul: 2017 / 1438 H

Alle rechten voorbehouden. Geen enkel gedeelte van deze publicatie mag worden verveelvoudigd.

Eerste druk in 2017

Vertaald door: R. Holierhoek

ISBN: 978-94-91898-09-9

Druk en Samenstelling:

İmak Ofset

Merkez Mh. Atatürk Cd.

Göl Sk. No: 1 Yenibosna - İSTANBUL

Tel: +90 212 656 49 97

DE ISLAMITISCHE VISIE OP

Verstand
en
Filosofie

OSMAN NŪRI TOPBAŞ

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	9
De islamitische visie op het verstand en filosofie	19
Een druppel uit de oceaan	23
Verbijsterende Goddelijke mysteries	25
Een delicate balans	30
Zoek het geluk niet op de Bazaar van miserie	32
Recept voor vrede: berusting en inspanning	35
Zoals de mier het ziet	40
Wat is het nut van verstand als men de boot heeft gemist?	44
De noodzaak voor een tastbare maatstaf	51
Als het verstand voldoende zou zijn geweest	57
Als grote geesten hetzelfde denken	64
Een symbool van inconsistentie: positivisme	67
4 Het menselijk verstand: een tweesnijdend zwaard ..	74

De abdicatie van verstand	76
Waarom op aarde?	84
Gezond verstand	88
Vrede van geest: overgave aan wijsheid	91
De vleugels van liefde van de geest	100
‘Moge het verstand opgeofferd worden voor Mohammed!’	104
Spiegel van de Waarheid	107
Academische verwarringen	113

De Qur'ān verklaart:

“Willen zij dan niet over de Qur'ān nadenken, of zitten er sloten op hun harten?”¹

“En inderdaad hebben Wij allerlei gelijkenissen voor de mensen in deze Qur'ān vermeld, opdat zij er lering uit mogen trekken.”²

“Wij hebben waarlijk in deze Qur'ān voor de mensen allerlei voorbeelden uiteengezet, maar de mens is wat veel zaken betreft altijd twistziek.”³

In een **Profetische overlevering** staat vermeld:

“De wijze persoon is hij die zichzelf ter verantwoording roept (en zich onthoudt van slechte daden) en die noble daden verricht die hem van nut zullen zijn na de dood. En de

-
1. *Sūrah Al Mā'idah (5), aya 3; Sūrah Āli 'Imrān (3), aya 19, 85.*
 2. *Sūrah Al Mā'idah (5), aya 3; Sūrah Āli 'Imrān (3), aya 19, 85.*
 3. *Sūrah Al Mā'idah (5), aya 3; Sūrah Āli 'Imrān (3), aya 19, 85.*

dwaze persoon is hij die zichzelf overlevert aan zijn lege verlangens en enkel hoopt op Allāh.”⁴

‘Abd Allāh ibn Mas’ud, (moge Allāh tevreden met hem zijn) zegt:

“Eenieder die kennis zoekt, zou moeten reflecteren op de betekenis van de Qur’ān en zou zich moeten concentreren op het commentaar en de klankenleer, aangezien het kennis bevat van voorgaande en komende maatschappijen.”⁵

Sha’bi, (moge Allāh genade met hem hebben), verklaart:

“Bij Allāh, als jij een analogische deductie van het verstand volgt die niet terug te leiden is op de Goddelijke openbaring, dan zou jij hetgeen verboden is, toelaatbaar achten en hetgeen toegestaan is verboden achten.”⁶

-
4. *Sūrah Al Mā’idah (5), aya 3; Sūrah Āli ‘Imrān (3), aya 19, 85.*
 5. *Sūrah Al Mā’idah (5), aya 3; Sūrah Āli ‘Imrān (3), aya 19, 85.*
 6. *Sūrah Al Mā’idah (5), aya 3; Sūrah Āli ‘Imrān (3), aya 19, 85.*

Ibn Sirin (moge Allāh genade met hem hebben) zegt:

“Satan (Iblīs) was de eerste die het analogisch redeneren gebruikte. De zon werd niet aanbeden, noch de maan, al was het niet voor analogisch redeneren (d.w.z. gebaseerd op een arbitraire mening los van de openbaring.)”⁷

Mawlana Jalāluddīn Rūmī (moge Allāh genade met hem hebben) zegt:

“O broeder! Vind het leven in reflectie. Als jouw reflectie zoals een roos is (d.w.z. in lijn met de Qurʾān en de sunnah), dan ben je in een tuin met rozen. Als jouw reflectie zoals een doorn is (gebaseerd op jouw vleselijke impulsen), dan ben jij zoals het aanmaakhout van een oven.”

“Ik ben een dienaar van de Qurʾān zolang ik leef. Ik ben het stof op het pad van Mohammed, de Uitverkorene, vrede en zegeningen zij met hem. Als iemand alles behalve deze woorden van mij citeert, dan ben ik niet van hem en dan betreur ik zijn woorden.”

7. Sūrah Al Māʾidah (5), aya 3; Sūrah Āli ʿImrān (3), aya 19, 85.

VOORWOORD

Oneindige lof en dank aan onze Heer, Degene die ons schiep uit niets, ons tot de meest eerbare van de schepping maakte en ons begunstigde met ontelbare gunsten – de islam en de Qur`ān als eerste daarvan.

Mogen oneindige vrede en zegeningen geschonken worden aan alle profeten die de mensheid van de duisternis van ongelooft en onwetendheid verlost hebben en die de mensheid in staat hebben gesteld om eeuwig geluk te verkrijgen. In het speciaal onze meester Mohammed, de Trots van de Mensheid, moge *Allah* hem zegenen en hem vrede schenken, alsook zijn familie en metgezellen.

Allah, de Almachtige, heeft de mens geschapen in de meest perfecte vorm, als een demonstratie van Zijn Kracht en Majesteitelijkheid. Hij verleende hem verheven eigenschappen zoals het verstand, het hart, overtuiging en geweten, om zodoende de waarheid - dat de wereld een domein is van beproevingen en beoordelingen - te kunnen begrijpen, en als gevolg hiervan het eeuwige geluk te kunnen verkrijgen. Bovendien,

doordat deze mogelijkheden ‘noodzakelijk’ maar (op zichzelf) ontoereikend zijn in het doorgronden van de waarheid en de werkelijkheid, heeft Hij de zegeningen aan de mensheid geperfectioneerd door profeten en Geschriften te sturen. Sterker nog, als gevolg van Zijn eindeloze genade, begon Hij boodschappers te sturen vanaf de allereerste mens om zo te voorkomen dat ook maar één individu deze zegening zou mislopen.

Rekening houdend met de processen die betrekking hebben op het sociale leven, heeft God, de Almachtige, goddelijke bevelen en verboden gecommuniceerd die gelijklopen met de vooruitgang van de mensheid gedurende de eeuwen. Echter, Hij heeft ook de essentie van de religie en het geloof voortdurend langs dezelfde lijnen gecommuniceerd.

Als een epiloog van deze genade zond Hij de *Qur’ān* naar de mensheid, met een omvang en rijkdom aan alles wat men nodig heeft zolang de wereld bestaat. Deze genade is de meest wonderbaarlijkste manifestatie van *Allah’s* genade voor Zijn dienaren, welke tot aan de Dag des Oordeels zal bestaan.

Allah, de Almachtige, onderwierp van alle schepsels enkel de *jinn* en de mensen aan Goddelijke beproevingen met de bedoeling om kenbaar te maken wie goed zou doen en wie het slechte zou begaan. Hij heeft daarom de mens uitgerust met kwaliteiten en mogelijkheden die zowel voor het goede als voor het slechte kunnen worden gebruikt. Hij heeft alle andere

wezens geschapen met de bedoeling om de eerdergenoemde twee soorten in staat te stellen om de Goddelijke waarheden te verkrijgen en om de noodzakelijkheid te realiseren van de daden van aanbedding.

Dit betekent dat het bereiken van perfect geloof in het bestaan van de Schepper, Zijn Eenheid en Heerschappij door de mensen en de *jinn*, de reden voor de schepping van het universum is, alsmede om Hem te vereren door middel van aanbedding.

De verwezenlijking van dit doel is mogelijk door middel van de waarden, die behoren bij de mensheid en de *jinn*, te consolideren door middel van dat wat de profeten communiceerden en tegelijkertijd door middel van de Goddelijke steun die aan hen werden verleend.

Net als dat de ogen licht nodig hebben om te kunnen zien, hebben het verstand en het hart de *Qur`ān* en de *sunnah*, welke de praktische uitwerking van de *Qur`ān* is, nodig om beter te kunnen reflecteren en op deze manier de Goddelijke waarheden te verkrijgen. Immers, het menselijk verstand is geschapen om de waarheid en het goede te bereiken, in het licht van de *Qur`ān* en de *sunnah*. Ware het niet voor de horizon van reflectie die door deze twee bronnen gelegd werden, dan zouden we niet zoveel werkelijkheden met slechts ons verstand kunnen bevatten en zouden we niet in staat zijn om die te uiten. We zouden onszelf niet kunnen redden van het vergaan in de donkere putten waarin filosofen zijn gevallen.

De geschiedenis is getuige van het feit dat degenen die filosofieën van vrede en geluk beloofden, deze enkel in de wereldse betekenis verkregen, net als degenen die hen volgen. Immers, de filosoof kan met geen mogelijkheid de waarheid van de mens beter kennen, dan zijn eigen Schepper. De profeten, die begunstigd waren met Goddelijke bevestiging, en de geleerden en de Sufi's die hun voorbeeld volgden, hebben de mensheid een recept voor het verkrijgen van geluk in deze wereld geboden, alsook het geluk in het Hiernamaals. Zodoende leven zij voort in de harten van de mensen, ondanks hun vluchtige levens.

De mensheid is in geen enkel tijdperk ontzegd geweest van Goddelijke communicatie en profetische instructie. Hun voortbestaan werd voortgezet door middel van de vastgelegde 124.000 profeten, en in aanloop van het einde der tijden, waren zij gezegend met de laatste religie: de islam. Deze beantwoordt de noden van de tijd op de beste wijze denkbaar. *Allah*, de Almachtige, stelde de islam in staat om perfectie te bereiken door middel van het 23-jarige profeetschap van de Profeet en voltooide daarmee Zijn gunst aan Zijn dienaren. Vanaf dit punt en verder, verklaart *Allah*, de Almachtige, dat Hij enkel de islam als religie voor Zijn dienaren goedkeurt en dat Hij onder geen voorwaarde een andere van hen accepteert.¹

De islam heeft de meest perfectie wereldvisie. Om een systeem te kunnen beschouwen als een systeem met de meest perfecte wereldvisie, moet het in staat zijn om antwoord te geven op iedere mogelijke vraag. Bovendien moeten deze antwoorden consistent zijn als geheel en een logische progressie en harmonie kennen. Deze eigenschappen bestaan echter alleen binnen de islam.

De islam heeft een wereldvisie en omgangsregels gebracht die alle facetten van het leven omvat. Het heeft de relatie tussen mensen, maar bovenal de relatie met hun Schepper, gereguleerd door middel van de meest perfecte principes, vanwege alle details en zonder ook maar één aspect in het leven weg te laten. In deze zin is het als zoals een handleiding van een elektrisch apparaat.

Monotheïstische religies die verknoeid zijn door menselijk ingrijpen, en in het speciaal door wereldvisies die door mensen zijn bedacht, zitten vol met tekortkomingen en tegenstrijdigheden.

Beste lezers, vandaag de dag leven we in een wereld die gekenmerkt is door pogingen om het menselijke begripsvermogen vast te zetten in een materialistisch raamwerk, vervuild door wereldlijke ambities, stammend uit de meedogenloze ingevingen van het kapitalisme. Wederom, we zijn helaas getuige van menselijke systemen en denkrichtingen die het product zijn van het verstand, dat religie en spiritualiteit onderdrukken

en die een poging doen om deze uit ieder aspect van het leven te verdrijven.

Als een reactie op de bewering dat het jodendom aan verandering en menselijke interventie onderhevig is, en dat de inhoud van het christendom gevuld is met contradicties en een geloofsleer kent dat door mensen op concilies² is vastgesteld, zijn er pogingen in het Wes-

2. De belangrijkste concilies, degenen die een expliciet voorbeeld zijn van hoe de Goddelijke religie veranderd is door middel van menselijke interventie zijn de volgende:

De **Eerste concilie van Nicea** (Iznik) in 325 n.Chr., de status van Jezus als de 'zoon van God' werd hier geaccepteerd, terwijl tijdens de **Eerste concilie van Constantinopel** (het hedendaagse Istanbul) in 381 n.Chr. de goddelijkheid van de Heilige Geest werd ingesteld.

De **Concilie van Efeze** (Efes) gehouden in 431 n.Chr. in Efeze, verklaarde Maria, de moeder van Jezus, tot 'Theotokos' of 'Drager van God.' Als aanvulling werd verklaard dat Jezus zowel mens als god was.

Tijdens de **Concilie van Chalcedon**, gehouden in 451 n.Chr. in Chalcedon, werd de enkele natuur van Christus verworpen, werd verklaard dat hij twee naturen had; zowel de goddelijke als de menselijke in één persoon (hypostasis) en werd verklaard dat de Ooster-Orthodoxe kerk (Egyptische kopten, Armeniërs, Assyriërs en Abessijnen) die vasthielden aan een enkele natuur, dwalend waren.

De **Tweede concilie van Nicea**, bijeen in 787 n.Chr., verklaarde dat het gebruik en de verering van religieuze afbeeldingen en beelden geen zonde was en het hief het verbod daarop op. Terwijl 200 jaar eerder eveneens over de vraag of de verering van beelden gedebatteerd werd en dat het gebruik ervan soms door de Byzantijnse Heerser zelf verboden werd.

ten geweest om het verstand en het intellect naar de voorgrond en religie naar de achtergrond te drukken.

Het verstand dat nadenkt en dat niet in staat is om antwoorden te vinden die het zoekt in een veranderde en vervormde religie, zal van nature beginnen aan een andere zoektocht. Maar aangezien de meeste van hen door de eeuwen heen bevooroordeeld zijn door onverdraagzame tendensen jegens de islam, is hen de mogelijkheid ontnomen om te bedenken waar zij hun antwoorden moeten zoeken, en dus om zich tot de islam te bekeren. Om deze reden is het aantal mensen die de eeuwenoude dogma's versmaden en de islam overwegen om zo het geluk te verkrijgen waar ze naar op zoek zijn, relatief klein. Ondanks dat dit aantal in de recente jaren een groei heeft laten zien, als gevolg van het moderne reizen en de communicatietechnologieën, kan nog niet gezegd worden dat dit een toereikend niveau heeft bereikt. Om deze reden is het geen wonder dat filosofie zeer in trek is in het Westen.

Ter aanvulling, de belangrijke technologische en economische voortgang van het Westen, als gevolg van hun toewijding aan onderzoek en het bereiken van een

Terwijl de Oosters-Orthodoxe christenen de eerste zeven concilies erkenden, accepteerden de katholieke christenen de in totaal 21 oecumenische concilies waarvan de laatste gehouden werd in 1965. In deze laatste oecumenische concilie, bekend als de **Tweede Vaticaanse Concilie**, riep het Vaticaan op tot dialoog met andere denominaties en religies.

positie met macht en invloed op de wereld, heeft tot de foutieve veronderstelling geleid, die snel en diep in de moslimlanden is verspreid, dat het verstand voor religie geplaatst moet worden om zo cultureel en als beschaving een ontwikkeling door te kunnen maken. De ogen sluiten voor het feit dat moslims, toen zij het meest toegewijd waren aan de islam, de meeste magnifieke samenlevingen in de geschiedenis hebben voortgebracht, is een poging om deze vervormde ideeën in de moslimwereld en in de geesten van de moslim wereldwijd in te prenten.

Het is cruciaal dat moslims, en met name degenen die bezig zijn met islamitische wetenschappen, extreem voorzichtig en bewust zijn van deze serieuze situatie. Immers, het onderliggende enthousiasme voor Westerse filosofie is inadequate kennis en bewustzijn vergeleken met de briljante islamitische wereldvisie. Deze situatie is identiek aan degenen die een flikkerend kaarslicht bewonderen omdat zij de zon niet kennen.

Bovendien, daar waar vandaag de dag een discussie bestaat of men nu wel of geen les in filosofie moet opnemen in het curriculum van de theologie, worden we geconfronteerd met vele vragen van studenten en degenen in onze omgeving omtrent de islamitische visie op 'verstand en filosofie'.

Geconfronteerd met deze situatie, achtten wij het noodzakelijk om onze lezers enkele zaken voor te leggen die we op verschillende manieren hebben

geprobeerd uit te drukken, zelfs in een nederig werk als dit.

Werken zoals *Islam Dünya Görüsü* (De islamitische wereldvisie) van Kadir Misiroglu, *Bati Tefekkürü ve Islam Tasavvufu* (Westers denken en Sufisme) van Necip Fazıl, *Munqiz min Al Dalal* van *Imām* Ghazālī, *Maktubat* van *Imām* Rabbani en verschillende werken van Bediuzzaman Said Nursi werden geraadpleegd in voorbereiding van dit boek.

Moge Allah ons niet onthouden van de spirituele zegening van Zijn Woord. Moge Hij ons standvastig maken op het verlichte pad van Zijn profeten, en de geleerden en vromen die hun erfgenamen zijn. Moge Hij ons in staat stellen om de islam, de religie van de waarheid, te waarderen en het laten begrijpen en het laten praktiseren op de beste wijze mogelijk. En dus ons laten doen behoren tot de dienaren waarmee Hij tevreden is en die Zijn gunst verdienen.

Amīn³

Osman Nuri Topbaş
December 2013
Üsküdar, Istanbul

3. Ik zou graag mijn dank willen uitspreken aan M. Akif Günay voor zijn bijdrage aan de voorbereiding van dit boek en ik smeeek *Allah* om van zijn inzet een blijvende liefdadigheid te maken.

De islamitische visie op het verstand en filosofie

‘Wat is de plek van filosofie in de islam? Tot welk punt kan het verstand, door de filosofie gezien als het belangrijkste middel om de waarheid te verkrijgen, een persoon meenemen? Is het verstand sterk genoeg om het gewicht van alle waarheden te dragen? Hoe kan men vooruitgang boeken als het verstand hapert?’ deze vraagstukken houden een mens vandaag de dag net zo bezig als vroeger.

Het moet gezegd worden dat het begin van de filosofie gebaseerd is op het menselijk intellect. De islam, daarentegen, berust op zowel het rationele vermogen (*‘aql*), met zijn natuurlijke begrenzing, en op overgedragen kennis, op *Qur’ān* en *sunnah (naql)*. Zelfs als er gelijkenissen zijn tussen het onderwerp en het doel, zijn er toch significante verschillen tussen een denksysteem gebaseerd op Goddelijke, geopenbaarde waarheden en filosofie die zich baseert op het verstand

dat geteisterd wordt door menselijke zwakheden en dat uiteindelijk beperkt is in zijn mogelijkheden. Deze verschillen zijn gerelateerd aan de methode, de middelen, gedachte en verbeelding.

Niettemin, de uitdrukking 'de filosofie van de islam' impliceert dat de visies van islamitische denkers ontwikkeld zijn vanuit het islamitisch gedachtegoed of dat er een grotere nadruk op filosofie zou liggen dan op hun eigen gedachtegoed.⁴ Soms wordt de uitdrukking gebruikt om transcendente waarheden van de islam te impliceren. Hoe dan ook, het betekent niet dat de islam bevorderlijk is voor filosofie.

De islam is bijvoorbeeld tot op zekere hoogte ook rationalistisch. De islam hecht veel waarde aan het verstand of het intellect, in die mate dat het een van de twee belangrijkste voorwaarde is om als religieus en moreel verantwoordelijk (*mukallaf*) gezien te worden in het aangezicht van *Allah*. Een van die voorwaarden is het aanbreken van de puberteit, terwijl de andere het bezit is van een gezonde geest en een gezond oordeelsvermogen. Met andere woorden, het verstandelijk vermogen moet op een bepaald niveau ontwikkeld zijn zodat men het verschil kan maken tussen verboden en toegestaan, zonde en beloning, goed en slecht. Om deze reden worden kinderen en degenen die getroffen

4. Zie Kadir Misioglu, *Islam Dünya Görüşü* Sebil Yayinevi, Istanbul 2008, 32-33.

zijn met waanzin niet verantwoordelijk gehouden in de islam.

Door zo'n nadruk te leggen op het intellect, moedigt de islam de gelovigen aan om op ieder moment te reflecteren op de waarheden van het leven en het universum, en de wijsheden van het Goddelijke woord. En dit kan alleen bereikt worden met gezond verstand dat niet negatief geconditioneerd is.

Ter aanvulling, de beperkte aard van de capaciteit van het intellect bij het begrijpen van de waarheid en werkelijkheid, is uitdrukkelijk verklaard in de islam, aangezien *Allah* geen van Zijn creatie voorzien heeft met onbeperkte macht.

De macht die iedere schepsel bezit als gevolg van de Goddelijke genade, is beperkt volgens bepaalde grenzen. Het menselijk intellect kan zijn eigenaar slechts een beperkte mogelijkheid geven om de waarheid te bereiken. Echter, de waarheden die het leven en het universum bezitten, hebben geen betrekking op de autoriteit van het verstand en zij zijn zelf grenzenloos. Dit feit illustreert dat het menselijk intellect noodzakelijk is, maar ontoereikend in het bereiken van volledig begrip van de waarheid en realiteit. Het is om deze reden dat islamitische wetenschappers refereerden naar het verstand als 'het imperfecte intellect' (*naqis al 'aql*) of 'het gedeeltelijke intellect' (*'aql al juz'i*).

Het is wederom op deze basis dat het geloof gerealiseerd wordt door 'de belijdenis van de tong en de be-

vestiging met het hart' – en niet het verstand. Zelfs dit islamitische principe demonstreert dat het gewenste doel niet bereikt kan worden met het verstand alleen, maar met daden van het hart – dat wil zeggen, door 'overgave' en 'vooronderstelling' die op het punt begint waar het verstand te kort komt.

De waarheden die verworven worden door middel van het menselijk intellect, hoe hoog het niveau ook is dat het bereikt, is niets vergeleken met wat de Schepper, Degene die oneindige kennis bezit, kenbaar maakt.

Zoals verklaart in een vers in de *Qur'ān*:

“[...] Onze Heer omvat alle dingen in Zijn kennis [...]”⁵

De kennis van mensen is, echter, voor de handliggend vergeleken met wat morgen zal gebeuren.

Vanuit dit standpunt geredeneerd, wanneer het verstand gebruikt wordt in lijn met de geboden van de Heer, Degene die het verstand geschapen heeft, verwezenlijkt zijn doel in de schepping.

Een druppel uit de oceaan

Niemand kan zo bekend zijn met de gedachte en het gevoel van iemand die een meesterstuk maakt, dan de artiest zelf. Evenzo is het onmogelijk voor een persoon, die zelf geschapen is, om de Goddelijke waarheden verborgen in alle geschapen dingen en gebeurtenissen, met zijn beperkte begripsvermogen volledig te bevatten, aangezien de kennis van een schepsel nooit gelijk kan zijn aan dat van de Schepper. Dergelijk begrip is hooguit zoals een druppel uit een uitgestrekte oceaan.

Om deze reden is het voor een menselijk begrip eveneens onmogelijk om God, Die het universum uit het niets geschapen heeft, volledig te begrijpen. Daar de weg naar kennis voor de mens slechts vijf zintuigen bevat, is het verstand, het hart en het vermogen van al deze middelen tot waarneming beperkt. Volledig begrip van een verheven Wezen, Die Eeuwigdurend, Absoluut en Eeuwig is, is niet mogelijk met middelen die zelf beperkt zijn in vermogen.

Perceptie dat enkel tot stand kan komen door middel van beperkte middelen, is zelf ook beperkt. Met andere woorden, we kunnen maar zoveel water uit de oceaan scheppen, als ons kopje groot is.

De volgende Profetische overlevering is een beknopte uitdrukking van deze waarheid:

“(Gedurende de reis waarin Khidr de Profeet Mozes, vrede zij met hen beiden, verschillende vreemde incidenten met verborgen wijsheden, liet zien) landde er een mus op de rand van een schip en doopte zijn snavel in de zee. De aandacht van de Profeet Mozes werd door dit geheel getrokken en Khidr zei: ‘Jouw kennis, mijn kennis en de kennis van alle schepsels is slechts (zo groot als) dat wat de mus in zijn snavel nam, vergeleken met de kennis van *Allah*.’⁶

Verbijsterende Goddelijke mysteries

Dat de islam het gebied om 'te geloven in het Ongeziene', is te danken aan het feit dat vele Goddelijke waarheden niet begrepen kunnen worden met het verstand.

Een van de sterkste bewijzen van deze realiteit is de historische beweringen en debat omtrent 'de aard van de geest'. Zoals bekend hebben filosofen door de eeuwen heen uiterste inspanningen verricht om de waarheid over de aard van de geest te achter halen. Maar uiteindelijk concludeerden zij de 'onkenbaarheid' van de geest, zij werden gedwongen om genoeg te nemen met slechts het accepteren van het bestaan ervan op basis van de normale uitingen ervan.

Het debat over dit filosofisch dilemma duurde eeuwen en het ontstaan van de wetenschappelijk discipline van *'ilm al nafs, ruhiyāt*, of psychologie, is het gevolg ervan. Het doel van deze discipline vandaag de dag, is niet het proberen te begrijpen van de aard van de geest. Nadat men het bestaan van de geest *a priori* heeft overgenomen, of door veronderstelling heeft

aangenomen, beperkt men zich tot het onderzoeken van de gebeurtenissen die eruit voortkomen en de relatie tussen de gebeurtenissen en de fysieke wezens.

Deze stand van zaken demonstreert dat zelfs filosofen gedwongen zijn om de beperkte aard van de cognitie te accepteren. De filosoof van vandaag is niet langer bezig met het bestuderen van de aard van de geest. Het werk van psychologen omvat slechts het onderzoeken van oorzaken en effecten van geest-gerelateerde fenomenen en hun discipline is virtueel gezien een 'laboratoriumwetenschap' geworden. Echter, de *Qur'ān* vestigde dit eeuwen geleden al door te verklaren dat de aard van de geest niet gekend kan worden en dat er slechts zeer weinig informatie daarover aan de mens gegeven is.⁷

Dit betekent dat de *Qur'ān* vooruitloopt met de kennis van de mensen achter zich, terwijl de kennis van de mensen zich voortdurend gedwongen voelt om de *Qur'ān* te bevestigen. Zelfs deze situatie is een goed voorbeeld dat demonstreert dat de uitkomsten van alle onderzoeksactiviteiten die ondernomen zijn naar de *Qur'ān*, in teleurstelling en concessies van zwakte eindigen, en dat er geen andere optie meer overblijft dan het overgeven aan de waarheden in de *Qur'ān*.

Op de exact zelfde wijze gaat het verkrijgen van waarheden aangaande de Goddelijke aard en essentie, voorbij aan de capaciteit van het menselijk verstand.

De uitkomsten van deze zoektochten bedragen eveneens niets meer dan eenzelfde soort verdriet. Dit is waarom de Boodschapper van *Allah* (vrede en zegeningen zij met hem) in dit kader heeft gezegd:

“Overpeins de tekenen van *Allah*, en overpeins Zijn Essentie niet, daar jij nooit in staat zult zijn om Hem te geven wat Hem toekomt.”⁸

Ibn ‘Arabi (gest. 638/1240) verklaart: ‘Weet dat welk idee wij in ons hoofd ook van *Allah* hebben, Hij anders is dan dat.’

Dit betekent dat het begrijpen van *Allah*, de Almachtige, op basis van de manifestaties van Zijn Eigenschappen, moet uitmonden in een veronderstelling, op dezelfde wijze als bij de kwestie van de geest.

Dat betekent dat de islam bepaalt dat we niet in discussie moeten treden omtrent de Goddelijke mysteries en zaken die voorbij het begripsvermogen van de mens gaan en dat we ons moeten onderwerpen aan het Goddelijke bevel. In feite is het woord islam ook afgeleid van *sa-li-ma*, wat duidt op onderwerping en gehoorzaamheid aan *Allah*, aangezien geloof het accepteren van waarheden die het verstand niet kan meten en overstijgen, afdwingt.

Zoals aangegeven in het hoofdstuk Al Kahf in de *Qur’ān*, naderde de Profeet Mozes (vrede zij met hem) Khidr (vrede zij met hem) met als doel

8. Zie Daylami, II:56; Haythamie, I:81; Bayhaqi, *Shu’ab*, I:136.

het verkrijgen van Goddelijk geïnspireerde, spirituele kennis (*'ilm al ladunni*)⁹ en toen zij bepaalde mysterieuze manifestaties die het menselijk begripsvermogen overstijgt, tegenkwamen, was Mozes met stomheid geslagen. Dit kwam omdat *Allah*, de Almachtige, Khidr (vrede zij met hem) belast had met een zo'n taak. Wat betreft de Profeet Mozes (vrede zij met hem), hij was een grote Profeet die de Goddelijke wet bracht. Echter, Khidr's daden waren ogenschijnlijk in tegenstrijd met de Goddelijke wetten. De Profeet Mozes (vrede zij met hem) werd geconfronteerd met een enorm mysterie. En toen hij de wijsheid van de kwestie niet met het verstand kon ontdekken, maakte hij bezwaar.¹⁰

Khidr had hem echter al aan het begin van hun ontmoeting gewaarschuwd dat hij niet in staat zou zijn om geduld te hebben met de zaken die hij vanuit zichzelf niet zou kunnen begrijpen. Met deze woorden duidde hij het onvermogen aan van degenen die op het mentale vlak blijven terwijl zij wijsheid willen begrijpen. Daarnaast duidde hij de noodzaak om met de vleugels van overgave vooruit te gaan op dit pad.

Toen Khidr (vrede zij met hem) de betekenis achter de verschillende mysterieuze gebeurtenissen uitleg-

9. *'Ilm al ladunni*: het geheel van mysterieuze kennis die voorbij gaat aan het menselijke intellect en begripsvermogen en die enkel verkregen kan worden door middel van de gunst en de wil van *Allah*, de Almachtige.

10. *Sūrah Al Kahf* (18), *aya* 66-82.

de, realiseerde de Profeet Mozes (vrede zij met hem) als eerste dat er waarheden zijn die door het verstand niet begrepen kunnen worden.

De volgende *hadīth* omtrent dit verhaal is overgeleverd in *Bukhārī*:

“Moge *Allah* genade hebben met Mozes. Was hij geduldig geweest, dan hadden wij meer over hen verteld!”¹¹

En dus brengt de islam geloof met volledige overgave mee, in waarheden die ongekend zijn en die niemand anders kent dan *Allah* of die Hij onthuld heeft aan wie Hij wil en die niet geëvalueerd kunnen worden met het verstand.

Het is vanwege dit feit dat het adequaat vervullen van de zoektocht naar kennis een correct oordeelsvermogen vereist, maar alleen mogelijk is met complete onderwerping aan het Goddelijke Woord.

Daarom is de rationaliteit van de islam compleet anders dan die van de rationele filosofen. De rationele filosofen die bij het accepteren van het grenzeloze vermogen van het verstand in de zoektocht naar de waarheid, het verstand vergoddelijkt hebben. Dit komt omdat de islam een gefundeerd systeem is die het verstand binnen zijn natuurlijke grenzen beschouwt.

11. *Bukhārī*, *Anbiya*, 27; Ahmad ibn Hanbal, V, 118.

Een delicate balans

Net als dat het vermogen van het oog en het vermogen van het oor beperk zijn, zo is ook de cognitieve capaciteit beperkt. Er zijn talloze wezens die niet gezien kunnen worden omdat ze de capaciteit van het oog te boven gaan. Er zijn ontelbare geluiden die niet gehoord kunnen worden omdat zij buiten het bereik van het gehoor blijven. Evenzo zijn er vele waarheden die niet begrepen kunnen worden omdat ze buiten het begripsvermogen van de mens vallen. Het verstand is niet in staat om ze volledig te bevatten.

De grote islamitische geleerde Ibn Khaldun, die gezien wordt als de geestelijk vader van de sociologie en filosofie, stelt:

“Het menselijk verstand is een weegschaal, een balans, die exact kan meten, maar dit niet onbeperkt kan. Dus het intellect niet gebruikt moeten worden om zaken te meten zoals de Eenheid van God, het Hiernamaals, de waarheden van het profeetschap en de werkelijkheden die voorbij het menselijke begripsvermogen gaan. Zo’n

inspanning is tevergeefs. Men zou dit kunnen vergelijken met een weegschaal waar goud in gewogen wordt, en waarin men vervolgens bergen wil wegen omdat de weegschaal zo precies is. Er wordt niets gezegd over de nauwkeurigheid van de weegschaal, maar haar capaciteit is beperkt. Het vermogen van het menselijk verstand om te kennen, te beredeneren en te begrijpen is evenzo beperkt en men kan daar niet aan voorbij.¹²

Hoe mooi verwoordt de poëet Ziya Paşa deze waarheid:

Dit kleine verstand hoeft die verheven betekenis
niet te begrijpen,

Daar deze weegschaal een dergelijk gewicht niet
kan dragen.

Dit wil zeggen, het intellect heeft een bepaalde grens waarbij het moet stoppen, en voorbij deze grens is er slechts krankzinnigheid of dwaling. Als men probeert om een apparaat dat ontworpen is om te functioneren bij 220 volt, aansluit op 2500 volt, dan zou dat prachtige apparaat het onmiddellijk begeven, ongeacht hoe perfect het ook gebouwd was. Het feit dat bepaalde filosofen, die het vermogen van het intellect als ongelimiteerd beschouwden, het einde van hun leven doorbrachten in psychiatrische instellingen of zelf een einde maakten aan hun leven, is een andere uitdrukking van deze werkelijkheid.

12. Ibn Khaldun, *Muqaddima*, 473.

Zoek het Geluk Niet op de Bazaar van Miserie

Filosofen claimen de waarheid te bereiken zonder de leiding van een Goddelijke openbaring Zij hebben voortdurend mensen die zij konden beïnvloeden, meegesleept in miserie in plaats van geluk, in misleiding in plaats van de waarheid.

In zijn werk, *A'māk Al Hayāl* (De dieptes van het verbeeldingsvermogen), Shehbenderzade Ahmed Hilmi uit Filibe (Plovdiv) verhaalt op een metaforische wijze, de manier om deze miserie in geluk om te zetten. In de volgende episode staat in het kort dat de hoofdpersoon in het boek Raji, die worstelt met de crisis van materialistische filosofie en die op zoek is naar vrede en geluk, graaft in de diepten van het verbeeldingsvermogen onder invloed van diepe poëzie van Aynali Baba. Dit allemaal onder begeleiding van een *saz* solo. Hij vindt zichzelf in een bijeenkomst waar iedereen, van de profeten tot de

filosofen, van prominente figuren tot onbelangrijke personen, aanwezig is. Een persoon die alle mensen vertegenwoordigt, genaamd Beşeriyet ('Mensheid'), schreeuwt het uit en zoekt naar een weg naar waar geluk. Jammerend en klagend zegt hij: "alstublieft, vertel mij, heb medelijden met mij. Ik ben in opstand tegen het leven, maar kan tegelijkertijd niet zonder. Zeg me, alstublieft! Vertel mij wat geluk is?"

Sommige figuren die aanwezig zijn staan op en antwoorden:

Confucius zei: "Geluk is alle smaken in één pot rijst persen."

"Het is het eeuwig overpeinzen van grootheid," voegt Plato toe.

Aristoteles schreeuwt: "Logica! Dat is geluk!"

Zoroaster definieert het door te zeggen: "Geluk is het niet verblijven in de duisternis."

"Geluk, zeg je?" merkt Brahma op, "Het is exact het tegenovergestelde van wat iedereen denkt!"

Buddha roept: "Geluk is een van de prachtige namen van vernietiging. Het is Nirvana, o Mensheid! Nirvana!"

Bij het horen van al deze woorden, raakt de Mensheid volledig in de war.

"Je bent niet eens in staat geweest om jullie zelf te helpen en jullie hebben jullie leven zonder geluk geleefd. Er is bijna geen spoor van geluk in jullie werelden! Jullie

hebben noch geluk ervaren, noch hebben jullie degenen die jullie volgden toegestaan om geluk te ervaren.”

Op dat moment beschrijven de profeten geluk. En uiteindelijk spreekt de meester en de Zegel der Profeten, de Profeet Mohammed (vrede en zegeningen zij met hem) Mensheid aan met de volgende woorden:

“O Mensheid! Geluk is het accepteren van het leven en gebeurtenissen zoals ze zijn, het is het neerleggen bij haar lasten en het inspanssen voor haar verbetering.”

Mensheid had het antwoord gevonden waar het naar zocht, stond op en zei: “O Trots van de Schepping! O Genade voor alle werelden! O beroemde Boodschapper! Jij bent het, en jij alleen, die de problemen van Mensheid berijpt en haar genezing hebt!”¹³

In deze uitleg wordt eerst de noodzaak geïmplieerd om eerst de Goddelijk verordende omstandigheden (het Absolute Bevel of Lot) zonder verzet te accepteren en als een gevolg daarvan hen niet tevergeefs proberen te veranderen.

Dit toont het ‘realisme’ van de islamitische wereldvisie aan. Omdat het trachten iets te veranderen dat gebaseerd is op Goddelijke Bepaling, geenszins mogelijk is. Het leidt de mensheid naar niets anders dan een zwaar en vruchteloos gevecht.

13. *A'māk Al Hayāl*, Sebil Yayinevi, Istanbul 1993, 97-101; Akçag Yayinlari, Ankara 2004, 106-111.

Recept Voor Vrede: Berusting en Inspanning

Dit vluchtige leven is, op basis van haar Goddelijke wijsheid van beproeving en beoordeling in deze wereld, soms het podium voor manifestaties van toorn en soms voor manifestaties van genade. De ware verwezenlijking is om onze wilskracht te gebruiken in lijn met *Allah's* goedkeuring en om de vruchten te oogsten van al deze Goddelijke Manifestaties van toorn en genade. De Boodschapper van *Allah* (vrede en zegeningen zij met hem) heeft op de volgende wijze zijn licht geschenen op deze waarheid:

“Hoe wonderlijk is de zaak van de gelovige. Er is iets goeds voor hem in alles en dit is enkel voor de gelovige. Wanneer het goede hem treft, dan uit hij zijn dankbaarheid tegenover *Allah* en dit is goed voor hem. Wanneer tegenslag hem treft, dan is hij geduldig en dit is goed voor hem.”¹⁴

14. *Muslim*, Zuhd, 64.

Bijgevolg, de staat van ‘berusting’ die we moeten tonen ten aanzien van het Goddelijke bevel is de eerste voorwaarde voor menselijke vrede en geluk.

De tweede is het inspannen om datgene recht te zetten wat recht te zetten valt, ondanks de lasten van het leven.

Dit laat zien dat het bestaan van sommige zaken en gebeurtenissen in het leven onderhevig zijn aan de wil en inzet van de mens, of een beperkte bewegingsvrijheid (*qadar al mu'allaq*). Een persoon zijn die degelijke inspanning levert, is, tegelijkertijd, een vereiste om een ‘persoon met vrije wil’ te kunnen zijn. Aan de andere kant, het zichzelf opgeven met de gedachte dat niets in het leven hersteld kan worden, drijft de mensheid tot wanhoop en pessimisme, en vervolgens tot apathie en luiheid. Met andere woorden, dit brengt een apathie gekenmerkt door het falen bij het tonen van een eigen wil, voort, door middel van uitspraken als ‘o ja, dit moet wel mijn lot zijn.’

En wanneer de verheven waarden waar de mensheid mee aangeboren is, in ogenschouw worden genomen, dan wordt duidelijk dat dit tot niets zal leiden dan naar de boodschap van een dwaas. Waar men in het Westen naar refereert bij de term ‘fatalisme’, is in feite een uiting van het niet begrijpen van de Goddelijke Lotsbestemming.

Dit komt omdat het lot in de islam een opgeschort (*mu'allaq*) component kent, welke de vorm heeft van

de vrije wil van de mens. Dit betekent dat bepaalde acties geschapen zijn als gevolg van de wil van de dienaar. Anders gezegd, de verklaring – die een essentieel onderdeel is van het geloof, ‘dat zowel het goede als het slechte van het lot van God, de Meest Verhevene komen’ – betekent niet dat alles onveranderlijk bepaald is door *Allah*. Integendeel, deze verklaring betekent dat *Allah*’s wil in ieder voorval bestaat en dat niets gerealiseerd kan worden zonder Zijn kennis en wil.

Als, in een daad, *Allah*’s wil verwezenlijkt wordt en de daad van de persoon volgt, dan is dit het ‘Vastgestelde Besluit’ (*qadar al mutlaq*). Voorbeelden hiervan zijn de geboorte, de dood, geslacht en levensduur. Deze omstandigheden kunnen nooit veranderd worden. Echter, van een beloning of bestraffing in het Hiernamaals als een gevolg hiervan is ook geen sprake. Dergelijke gebeurtenissen dienen alleen als basis om de loyaliteit van een dienaar te vast te stellen in het Hiernamaals.

Daarnaast heeft *Allah*, de Almachtige, de mensen en de *jinn* – die uitgerust zijn met een gedeeltelijke vrije wil – een bepaalde mate van vrijheid in doen en laten toegestaan. Deze situatie impliceert dat de dienaars keuze geactualiseerd wordt met de toestemming van *Allah*, en dit heet ‘het opgeschorte lot’. Het is precies vanwege een dergelijke mate van verantwoordelijkheid dat de Boodschapper van *Allah* (vrede en zegeningen zij met hem) de mensen instrueerde om zich

in te spannen om recht te zetten wat verkeerd ging in hun leven.

Dit kan geïllustreerd worden met het volgende voorbeeld:

Een vader neemt zijn kind mee naar een speelgoedwinkel en zegt tegen haar: “kies wat jij wilt in deze winkel, je bent vrij om te hebben wat jij wilt.” Als hij haar echter van tevoren informeert over de nuttige en schadelijke vormen van speelgoed vanwege zijn vaderlijke zorg, haar vervolgens vrijlaat om te kiezen en zij kiest voor het schadelijke speelgoed, dan kan hij haar keuze negeren door niet te betalen voor het product bij de kassa.

Als hij ervoor kiest, kan hij als voorwaarde van zijn belofte ook zeggen: “neem dat speelgoed, en kijk zelf maar, ervaar zelf het gevaar waarvoor ik je gewaarschuwd heb.”

Deze wereld is als de speelgoedwinkel in het bovenstaande voorbeeld en wij vertegenwoordigen het kind. De hulp die *Allah*, de Almachtige, ons gegeven heeft, door middel van de door *Allah* gestuurde profeten en de Goddelijke geschriften, is zoals de waarschuwing van de bezorgde vader, *la tashbih wa la tamsil*.¹⁵

Daar Hij de universele Goddelijk Wil bezit, heeft *Allah*, de Almachtige, deel in de daden van de dienaar

15. *La tashbih wa la tamsil*: Zonder enige vergelijking, of gelijkenis met geschapen zaken, zonder vergelijking met Hem.

met Zijn eigenschap als Schepper, en Hij schiep het. Dit is te vergelijken met de vader die betaalt en de wens van het kind verwezenlijkt. Onze situatie voor gebeurtenissen is gelijk, hoewel we niet in staat zijn om de voorwaarden waaraan we voldoen, te realiseren.

Al deze omstandigheden, zoals eerder opgehelderd, zijn het resultaat van de schepping van de mens en de *jinn* met als doel het beproeven en beoordelen in deze wereldse arena.

De verantwoordelijkheid die in dit verband op de dienaar neervalt, is het overgeven van de eigen wil aan de wil van *Allah* en dus om te streven naar het verzoenen van de eigen wensen en intenties met de Goddelijke goedkeuring en tevredenheid, zoals verklaard is in het vers:

“[...] Maar het kan zijn dat jullie ergens niet van houden terwijl het goed voor jullie is en het kan (ook) zijn dat jullie ergens van houden terwijl het slecht voor jullie is. *Allah* weet (dit) en jullie weten het niet.”¹⁶

16. *Sūrah Al Baqarah* (2), aya 216.

Zoals de Mier Het Ziet

Er is nog een verhaal in het werk *A'māk Al Hayāl* van Ahmed Hilmi van Filibe over de ontoereikendheid van het menselijk verstand. Wederom samengevat weergegeven: Raji bezoekt de Sufi Aynali Baba¹⁷ die hij dan al een tijdje niet gezien heeft.

Na het uitwisselen van de beleefdheden, biedt Aynali Baba hem koffie aan zoals hij gewend is en begint met het bespelen van de rietfluit. Terwijl hij luistert naar de muziek, verzinkt Raji wederom in de diepten van het domein van verbeelding en ziet een droom. In essentie is het leven ook een soort droom.

In zijn droom is hij een mierenprins. Hij wordt opgevoed door speciale docenten in het paleis. De leraar die geografielessen verzorgt, krijgt toestemming van de vader van de prins om de prins mee te nemen

17. Aynali Baba is de Sufi die de jonge Raji, de hoofdpersoon in het boek, frequent bezoekt en gedurende deze bezoeken graven zij in mijmeringen, iedere mijmering representeert een aspect van het Sufi-gedachtegoed.

op praktijkles. Het is een plezierige, zonnig dag. Terwijl de leraar een uitleg geeft over een berg hier en een rivier daar, wordt hij onderbroken door plotseling onweer en een sterke vloed die de mieren voor hem wegspoelt. Raji, die zowel de perceptie van een mier als die van een mens bezit, ziet vanaf zijn menselijke perspectief dat wat de mier als onweer zag, in feite het geluid is van twee paarden die in de buurt eten, terwijl de hevige regen het urineren is van die paarden, wat op hetzelfde moment plaatsvindt.

De mieren die in staat zijn om aan deze catastrofe te ontkomen, keren terug naar hun school met de leraar. Eenieder in de klas komt met een wetenschappelijk en logische verklaring voor de gebeurtenissen op deze warme zonnige dag, zij het vanuit het perspectief van een mier.

Raji weet dat als hij de gebeurtenis vanuit een breder perspectief uitlegt vanwege zijn menselijke visie, niemand hem zou geloven. Om deze reden luistert hij geduldig naar de verklaringen die niets te maken hebben met de waarheid, als hij opeens de staat van de vermoeide paarden inbeeldt. Hij wordt lachend wakker uit de droom. Hij ziet dat Baba ook lacht, terwijl hij een gedicht mompelt:

De zon brand, de wereld draait

We zullen allemaal ooit op een dag achteruitgaan

O geleerde en getalenteerde

Weet jij wat de reden is?¹⁸

Zoals dit verhaal suggereert, is het menselijk brein niet anders dan die mieren in vergelijking met het begrijpen van de essentie van de oneindige waarheden van dit universum. Een menselijk verstand dat beroofd is van de leiding van de openbaring en de werkelijkheden die verkregen zijn met het licht van de profeeschap is niet anders dan het intellect van die mieren. Ze zijn gelijk in termen van het verkrijgen van uitingen van Goddelijke macht en majesteitelijkheid die tentoongesteld zijn in het universum.

Het moet gezegd worden dat dromen een andere manifestatie van *Allah's* genade en barmhartigheid aan de mensheid zijn. Daar dromen een gids voor ons zijn in het mentaal bevatten van metafysische realiteiten van het leven. Dit komt omdat vele zaken niet gerealiseerd kunnen worden in de realiteit, en dus in dromen plaatsvinden. Dit stelt ons in staat om de waarheidsgetrouwheid van de islamitische verklaringen omtrent het Hiernamaals, beter te bevatten zijn.

Alle mensen, op de profeten en de rechtschapen personen die in hun voetstappen volgen na, proberen de mensheid het pad naar verlossing te laten zien door als een gids op te treden en alles uit te leggen met hun eigen intellect, die altijd ontoereikend is – net als in het voorbeeld.

18. *A'māk Al Hayāl*, Sebil Yayinevi, Istanbul 1993, 113-117; Akçag Yayinlari, Ankara 2004, 123-127.

Daar de profeten zich baseren op Goddelijke openbaring, zijn zij als gidsen gekomen waarbij de een de ander bevestigde. De filosofen, daarentegen, ontzegd van Goddelijke bevestiging, hebben zich met hun beperkte verstand – die onderworpen zijn aan de tirannie van hun ongetrainde, spirituele ego's –, toegelegd op gedachte-experimenten. Als een gevolg hiervan hebben zij voortdurend hun levens verkwist door elkaar tegen te spreken en elkaars gedachtesysteem te weerleggen.

De Franse filosoof Pascal, die een goed deel van zijn leven worstelde met filosofisch draaikolken, begon te begrijpen dat het verstand ontoereikend is en wendde zich tot een grondige spirituele zoektocht. Hij refereerde aan het relativisme van filosofie:

“Er is bijna niets goed of verkeerd dat niet verandert met de verandering in klimaat. Een verandering van drie graden in breedtegraad is genoeg om jurisprudentie omver te werpen. Iemands positie op de meridiaan bepaalt de waarheid of een verandering in territoriaal bezit. Fundamentele wetten veranderen. Wat juist is, verandert met de tijd. Het is een vreemde rechtvaardigheid die begrensd wordt door een rivier of een berg! De waarheid aan deze zijde van de Pyreneeën, is onwaarheid aan de andere kant.”¹⁹

19. Blaise Pascal, *Pensées* (1670).

Wat is het nut van verstand als men de boot heeft gemist?

Het zou verkeerd zijn om te suggereren dat het product van filosofisch denken volledig verkeerd is, aangezien filosofen ook in staat zijn geweest om bepaalde waarheden te begrijpen door hun observatie van het leven en het universum, hun redeneringsvermogen en hun bezinning.

Bijvoorbeeld de conclusie van de wiskundige en filosoof Descartes (1594-1650), die als de vader van de moderne filosofie en het rationalisme wordt gezien. Hij concludeerde door middel van zijn 'bewijs van bestaan'-redenering dat er een noodzaak is om de Goddelijke openbaring als een essentiële bron van waarheid en realiteit te beschouwen. In zijn *'Meditaties over de eerste filosofie'* beargumenteert Descartes: "Met 'God' bedoel ik het hele wezen dat in mij zit. Dat betekent, de eigenaar van alle perfectie waar ik niet bij kan, maar die op een of andere manier in mijn gedach-

te kan. Degene die geen defecten van welk soort dan ook kent. Hieruit volgt duidelijk dat hij geen misleider kan zijn, daar al het bedrog en alle misleiding afhankelijk is van een of ander gebrek.”²⁰ Overeenkomstig, Zijn kennis is eveneens waar en zonder gebrek. Omdat God perfect is, is het onmogelijk voor Hem om misleid te zijn. En aangezien Hij niet misleid kan zijn, is Zijn kennis waar. Als Hij zegt dat Hij het universum heeft geschapen, dan is dit waar en dit moet dan ook zo zijn. Hieruit volgt dan dat de bron van ware kennis en zekerheid, God moet zijn, Degene die ‘uiterst goed en de bron van waarheid’ is.

Bij het versterken van ditzelfde punt, beweert Pascal dat er een stem is vanuit de kern van ons wezen die ons bekend maakt met onze sterfelijkheid en deze stem is de Goddelijke leiding die aan ons duidelijk is gemaakt.

Terwijl zij tot de conclusie kwamen dat het geloof in het bestaan van God rationeel gezien essentieel is, erkenden Descartes, Spinoza, Pascal, Kant en gelijksoortige filosofen de principes van een religie die besmet was door menselijk handelen. En vanwege het feit dat zij de islam niet goed genoeg kenden – wat een direct gevolg is van de negatieve conditionering waar eerder over gesproken werd – waren zij niet in

20. René Descartes, *Descartes: Meditations on First Philosophy: with selections from the objections and Replies*, Cambridge University Press, 1996, 35.

staat om dit begrip beter te ontwikkelen. Er is dan ook geen verslag of bewijs bewaard gebleven dat dergelijke filosofen met eerbied voor religie geëerd werden met het geloof in de Eenheid van God, de eerste en meest fundamentele voorwaarde voor het verkrijgen van geluk in de wereld en in het Hier-namaals. In de woorden van de beroemde Turkse poëet Necip Fazil, lijken zij op: “degenen die de laatste boot misten nadat zij de drempel van de werf van de islam bereikte, omdat zij bij het nemen van de laatste stap faalden.”²¹

Hoe goed is een intellect en filosofie nu werkelijk als het men niet toestaat om de laatste stap richting eeuwige verlossing te nemen, terwijl men al zo ver is gekomen?

Necip Fazil's woorden zijn wederom goed om te benoemen:

“Filosofie is het instituut dat door het intellect gevestigd is om zijn eigen soevereiniteit aan te tonen en het instituut van het herstellen van het verkeerde, maar daarbij niet het juiste kan vinden. Iedere school in de filosofie spreekt de waarheid terwijl ze de fouten van elkaar aantonen.”²²

21. Necip Fazil Kisakürek, *Bati Tefekkürü ve Islam Tasavvufu (Western Thought and Sufisme)*, Büyük Dogu Yayinlari, Istanbul 2012, 51.

22. *Bati Tefekkürü ve Islam Tasavvufu*, 14.

Wat is het nut van verstand als men de boot heeft gemist?

Dus, de standpunten van de religieuze filosofen zijn niet volledig onbruikbaar daar ze een tegengif zijn voor het gif van ontkenning van de atheïst en de materiële filosoof. Het is bruikbaar om deze ontkenning te weerleggen. Inderdaad, het is welbekend dat de filosofen die tegen religie gekeerd zijn, hun harten en geesten gesloten hebben voor de bewijzen die door de *Qur'ān* en de profetische tradities worden voortgebracht. Dit komt door hun negatieve conditionering, waardoor met bewijzen vanuit de filosofie zij alsnog het zwijgen opgelegd konden worden.

Aangeven dat het niet nodig is om de producten van het filosofisch gedachtegoed die in overeenstemming zijn met de *Qur'ān* te verwerpen, is in feite het verschil maken tussen waarheid en valsheid. Said Nursi zegt:

“Risale-i Nūr valt de filosofie zwaar aan, maar de aanvallen zijn niet absoluut, maar zien op het schadelijke soort (van de filosofie). Omdat die filosofie en die wijsheden – die het leven van de maatschappij, moraal, menselijke capaciteiten, industrie en vooruitgang dienen – in overeenstemming zijn met de *Qur'ān*. Voorzeker, een dergelijke filosofie dient de wijsheid van de *Qur'ān* en verzet zich er niet tegen. Risale-i Nūr houdt zich niet bezig met dit soort filosofie.

Voor wat betreft het andere soort, aangezien het leidt tot misleiding, atheïsme, het moeras van de natuur, en het de oorzaak is van ondeugd en losbandigheid,

achteloosheid en misleiding, en aangezien het met zijn betoverende wonderen de wonderbaarlijke waarheden van de *Qur'ān* bestrijdt, valt de Risale-i Nūr de vorm van filosofie aan. Het haalt ernaar uit met krachtige bewijzen in de voorbeelden die het meestal bevat. Het valt niet de nuttige, rechtgeleide filosofie aan.”²³

“De ziellose, schimmige waarheden van filosofie kunnen niet op tegen de briljante, levende waarheden van de *Qur'ān*.”²⁴

Vanuit een ander standpunt, het menselijke intellect kan, volgens de *Qur'ān* en de *sunnah*, het bestaan van God bevatten. Het is voorbestemd om ontoereikend te zijn voor alles wat verder gaat dan dat, of voor het bevatten van Zijn Essentie (*dhati*) en bevestigde (*thubuti*) Goddelijke eigenschappen, het geloven in Zijn transcendentie – dat Hij verheven boven iedere imperfectie of gebrek is en dat Hij alle eigenschappen van perfectie bezit en dat Hij als Enige de aanbedding toekomt – en in het vinden van de waarheden die Hij aan de mensen heeft geopenbaard.

Net als dat we in staat zijn om bepaalde dingen met ons verstand te begrijpen die we niet met onze zintuiglijke organen kunnen waarnemen, zo kunnen we ook bepaalde zaken waarnemen die we niet kunnen begrijpen, behalve door middel van de profeten.

23. Zie Said Nursi, *The Staff of Moses*, Sözler Publications, Istanbul 2002, 2.

24. Said Nursi, *The Words*, Sözler Publications, Istanbul 1992, 361.

Wat is het nut van verstand als men de boot heeft gemist?

Als voorbeeld stelt *Imām Rabbani*:

“Het verstand begrijpt de noodzaak voor dankbaarheid voor degene die de gunst geeft, maar enkel de profeten kunnen uitleggen hoe deze dankbaarheid vorm moet krijgen. Uitdrukkingen van eerbied en dankbaarheid die men niet van *Allah* heeft geleerd, zijn niet geaccepteerd bij Hem. Het gebeurt vaker dan dat het niet gebeurt dat een persoon uitspraken doet met als doel het vereren van *Allah*. Echter, zijn woorden zijn in realiteit ver van verering en dienen het tegenovergestelde doel. De enige manier om te leren hoe we *Allah* dankbaar kunnen zijn, is de openbaring.”²⁵

Derhalve is het intellect in absolute nood aan de steun van de openbaring. Zonder deze Goddelijke hulp zou het begripsvermogen van de mensheid niet in staat zijn om perfectie te bereiken en zou het zichzelf niet kunnen beschermen tegen het meegesleept worden in tegenstrijdigheid.

Als een gevolg daarvan moeten de standpunten van de filosofen – die van de religie ontkennende atheïsten en materiële filosofen daargelaten – ook gewogen worden aan de hand van de islamitische waarheden en moeten de goede zaken los van de slechte zaken gemaakt worden.

In dit opzicht kan een filosofie die niet gevoed is met de ‘religie van de waarheid’, de mens niet bekend

25. *Maktubat*, v. III, Twenty Third Letter.

maken met de waarheid en de realiteit. Enkel de religie van waarheid kan absoluut en eeuwig geloof voortbrengen dat niet relatief en kortstondig is, aangezien de profeten niet vanuit hun eigen grillen en lege verlangens spreken. Zij verspreiden de bevelen van *Allah*, de Almachtige. Voor wat betreft de filosofen, zij zeggen: “Zo zit het volgens mijn mening”. Zo maken zij subjectieve en relatieve oordelen.

De noodzaak voor een tastbare maatstaf

In feite kan geen enkele maatschappij in de geschiedenis van de mensheid claimen dat het de standpunten van een specifieke filosoof geïmplementeerd heeft en dat het op deze manier vrede en geluk heeft verkregen. De ideeën die zij verkondigden blijven niets anders dan droge theorieën die onmogelijk in praktijk gebracht kunnen worden en die, voor het grootste gedeelte, gedoemd zijn om gevangen te blijven in boeken op stoffige planken. Andere ideeën die in zeker mate wel geïmplementeerd werden, dompelden de wereld tevergeefs in bloed en tranen en werden snel daar naar de schroothoop van de geschiedenis verbannen.

Bijvoorbeeld, ondanks dat Aristoteles de basis voor verschillende wetten en principes voor moraal-filosofie heeft gelegd, kan geen enkel persoon aangeezen worden die geluk heeft verkregen door middel van het geloof in zijn filosofie en het in praktijk brengen ervan.

Plato's utopia voor een staat is niet verder gekomen dan een imaginair concept van een staat.

Wederom, *Al Madinat Al Fadila*, welke de 'virtuele stad en ideale maatschappij' representeert, vormgegeven door Al Farabi, die de filosofie benadrukte ondanks dat hij opgroeide in de islamitische wereld, heeft geen kans gehad om toegepast te worden. Dit komt omdat dit geen waarheden zijn die opgeschreven werden als gevolg van ervaring, zij bezitten niet de eigenschappen waardoor ze nageleefd konden worden nadat ze opgeschreven zijn.

Nietzsche, het meest uit het oog springende voorbeeld in het Westen, visualiseerde een 'supermens', of de ideale mens. Echter, de waarden die hij voor deze persoon bedacht, bleef slechts in theorie bestaan, beroofd van praktische voorbeelden of modellen die het waard waren om te onderzoeken, net als de mogelijkheden van de praktische invulling.

Maar de islam is een ideaal systeem die aan de essentiële criteria voldoet, zoals de exemplarische levens van de profeten in aanvulling op de tastbare standaarden voor het perfecte gedrag. Kwalificaties zoals waarheid en valsheid, goed en fout, mooi en weerzinwekkend, zijn bruikbaar als labels. Je kunt deze gebruiken in iedere situatie, voor ieder standpunt. Echter, deze labels worden niet geconsolideerd met praktische, realistische voorbeelden. Het gebruik ervan voor foutieve standpunten zal altijd blijven bestaan.

Echter, door het verheffen van Zijn Boodschapper (moge *Allah* hem zegenen en vrede schenken) van een wees, de meest hulpbehoevende van de maatschappij, tot de rang van het hoofd van een staat en profeet, gaf *Allah*, de Almachtige, iedere perfecte actie die van hem afkomstig was, een praktisch criterium voor gedrag, alsmede een doel om naar te streven.

Allah, de Almachtige, openbaarde de *Qur'ān* niet in één keer of in een korte tijd, maar geleidelijk gedurende 23 jaar van de profeetschap. Ieder vers van de Goddelijke Verordening werd uiteengezet en in praktijk gebracht door de Boodschapper van *Allah*, het perfecte voorbeeld.

Zoals met de *Qur'ān*, bleven de perfecte voorbeelden van gedrag van de Boodschapper van *Allah* (moge *Allah* hem zegenen en vrede schenken) bewaard, rekening houdend met hun tastbare vorm. En ieder van deze voorbeelden zijn aan zijn gemeenschap geschonken als praktische voorbeelden voor alle vormen van gedrag. Daar waar Nietzsche deze praktische criteria niet bezat, is zijn 'supermens' gedoemd om slechts een utopisch ideaal te blijven. Geen enkel systeem van omgangsvormen die door het menselijk verstand is bedacht, bezit de perfectie van de operationele criteria die de islam bezit.

Tijdens ieder tijdperk waarin de waarheid, uiteengezet door de profeten en de vrome geleerden en de mensen van kennis die in hun voetsporen volgden,

als voorbeeld werd genomen, verkregen maatschappijen vrede en geluk omdat *Allah*, de Almachtige, Zijn Boodschapper (moge *Allah* hem zegenen en vrede schenken) als het beste exemplaar van perfectie van menselijke gedrag toonde. Zoals verklaard in een vers in de *Qur'ān*:

“Jullie hebben waarlijk een uitstekend voorbeeld in de Profeet van *Allah* voor wie hoopt op *Allah* en de laatste Dag en die *Allah* vaak gedenkt.”²⁶

Mensen die vanwege hun onwetendheid en intensiteit van hun vervolging, tot de laagste levels van de mensheid waren afgezakt, stegen naar de top van de mensheid, waarde, moraal, genade, waarheid en rechtvaardigheid door middel van het imiteren van het exemplarische gedrag van de Boodschapper van *Allah*, net als in zijn communicatie van de boodschap en de leiding.

De woorden van Qarafi (gest. 684), een van de meest belangrijkste figuren in het islamitisch recht, vormen een concreet voorbeeld van dit feit:

“Als de Boodschapper van *Allah* (moge *Allah* hem zegenen en vrede schenken) geen ander wonder had, dan was de wijze waarop hij de metgezellen vormde voldoende bewijs voor zijn profetschap.”

De deelnemers van die maatschappij waren door

middel van de profetische training waarmee ze gezegend waren, gered van de duisternis van het toekennen van deelgenoten aan *Allah* en de barbarij van de Eeuw van Onwetendheid. Zij werden ieder zoals een ster, schijnend in het hemelgewelf van de menselijke waarde. Voor de vele generaties aan gelovigen na hen, bouwden zij een magnifieke islamitische beschaving die door de mensheid nog steeds benijd wordt.

Op basis van het succes van de Profeet in zijn missie, drukt de Franse historicus en denker Lamartine de grote begaafdheid van de Boodschapper van *Allah* (moge *Allah* hem zegenen en vrede schenken) op de volgende manier uit:

“Als grootheid in doel, kleinheid in middelen en verbazingwekkende resultaten de drie criteria zijn voor een menselijke genie, wie durft het dan aan om ook maar één grote man in de geschiedenis te vergelijken met Mohammed?

De meest beroemde mensen maakten slechts wapens, wetten of rijken. Zij stichtten, als ze dat al deden, niet meer dan materiële krachten die zo vaak voor hun verkrumelden.

Deze man bracht niet alleen legers, wetten, rijken, mensen en dynastieën in beweging, maar miljoenen mensen, één derde van de toen bewoonde wereld.”²⁷

27. Alphonse de Lamartine, *Histoire de la Turquie*.

En de Engelse schrijver Thomas Carlyle zei:

“Geen heersers met kronen zijn zo gehoorzaamd als deze man in een mantel van zijn eigen kleding.”²⁸

Dit komt omdat de *Allah's* Boodschapper, de Trots van de Schepping, niet vanuit zijn eigen verlangens of vanuit een bevlieging sprak, maar als de vertaler van de Goddelijke openbaring aan de mensheid diende.

Een van de tijdperken, na het Tijdperk van Geluk, waarin de islam op de meest stralende wijze werd gepraktiseerd, is het Ottomaanse rijk. De Ottomanen traden in de voetsporen van de Profeet. Dat deden zij getrouw, oprecht en met liefde waarmee zij een prachtig niveau van beschaving bereikten.

Voorwaar, de inspiratie voor Westerse utopische schrijvers en het werk van de Italiaanse filosoof Tommaso Campanella ‘De Stad van de Zon’, kwamen voort uit de pracht van de Ottomaanse beschaving. Dit vormt een van de ontelbare bewijzen van het feit dat de mensheid enkel vrede en rust kan verkrijgen door middel van de islam, de religie van het leven, en niet door middel van menselijke filosofieën op het leven, die onmogelijk in praktijk gebracht kunnen worden.

28. Thomas Carlyle, *The Best Known Works of Thomas Carlyle: Including Sartor Resartus, Heroes and Hero Worship and Characteristics*, Wildside Press LLC, 2010, 202.

Als het verstand voldoende zou zijn geweest

Allah, de Almachtige, kent Zijn dienaren, die Hij vanuit het niets schiep, veel beter dan zij zichzelf kennen. Dus om de zwakheid en ontoereikendheid van het menselijk verstand bij het verkrijgen van de waarheid te compenseren, zond Hij door de geschiedenis heen, volgens de overlevering, 124 duizend profeten. Hij maakte zijn steun daarnaast invoelbaar door middel van de Goddelijke boeken die Hij openbaarde aan de mensen, zodat zij in staat zijn om de waarheid te bereiken. Dit alleen al is voldoende om aan te tonen dat het intellect, of het menselijk verstand, niet in staat is om de waarheid, goedheid en de realiteit volledig te bereiken. Als het verstand wel voldoende zou zijn geweest, dan had *Allah*, de Almachtige, al deze profeten en Boeken niet naar de mensheid gestuurd.

Vanuit een ander perspectief, het maakt niet uit in welke omstandigheden men geleefd heeft, ieder mens

ervaart de huivering voor de realiteit van de dood. Het uiteindelijke vervagen van de kronkelende paden van het leven aan de horizon van de dood, zorgt voor een diepe angst.

In iedere eeuw zijn er pogingen ondernomen om het onderbewustzijn het zwijgen op te leggen, te onderdrukken en gevangen te zetten, door middel van verschillende valsheden, de zaken die onbekend zijn met betrekking tot de dood en het Hiernamaals. Deze hebben zich als een giftige slang in de gedachten van de mensen gevestigd en dit heeft de mens bij iedere gelegenheid dat het zich roerde, angstig gemaakt. Het raadsel omtrent de toekomst, dat niet door het menselijke verstand opgelost kan worden, kan enkel ontsluiterd worden door de stem van de openbaring.

Het enige Goddelijke Boek die het onbekende in deze vluchtige reis van het leven bekend kan maken, die de mysteries ontrafelt, de duisternis verlicht en de meest bevredigende bewijzen voor het verstand en het hart omvat, is de *Qur'ān*.

Allah, de Almachtige, nodigt ons in vele verzen in de *Qur'ān* uit om te reflecteren op de wijsheden in de schepping van de mens, op de spectaculaire orde in het universum en op de *Qur'ān*, als wonder in taal en uitdrukking. Degenen die hun leven willen leiden op een manier die past bij hun waardigheid als mens, zijn verplicht om deze *Qur'ānische* wereld van bezinning te treden.

Als het verstand voldoende zou zijn geweest

De kolossale majesteitelijkheid die net als een minuscule esdoorn door middel van vruchtbare grond gegroeid is tot een enorme boom, zijn de spirituele perceptie en waarheden die bereikt worden door middel van onze bezinning, verbeelding en emotie, prachtig en oneindig. Als in dit opzicht, de onuitputtelijke, spirituele uitstorting van de *Qur'ān* en de verheven leiding er niet zou zijn geweest, dan zou onze bezinning en sensibiliteit als een droog zaadje zijn, beroofd van productieve aarde.

Daarom kan er geen grotere beloning voor de mensen zijn, dan het begrijpen van de verhevenheid en grootsheid van de Goddelijke gunst die gerealiseerd wordt door middel van de *Qur'ān*.

Maatschappijen kunnen geen soliditeit verkrijgen met ideeën van schoolmeesters die zich over de boeken van filosofie hebben gebogen, die normaliter op de stoffige boekenplanken van bibliotheken staan. Dat wat de mensheid naar echt geluk en verlossing gaat brengen is de communicatie, consultatie en leiding van gelovigen die gevormd zijn door de *Qur'ān* en door de cultuur van 'het levende commentaar'. Dat wil zeggen de praktijk van de Profeet, en die de perfectie hebben bereikt van Goddelijke wijsheid en werkelijkheid.

Een verstand dat niet getraind is onder leiding van de Goddelijke verklaring, is net als een ongebreideld paard. Daar het niet mogelijk is om daarmee een doel te bereiken, zal het onvermijdelijk eindigen in verderf.

Nu dit zo is, is het essentieel dat, net als dat men een wild paard terug moet halen en moet trainen om van zijn kracht op de best mogelijke manier te kunnen profiteren, het verstand onder de spirituele voogdij van de openbaring - waarvan de *sunnah* de interpretatie is - wordt geplaatst. Dit teneinde een correct oordeelsvermogen te vormen.

Filosofische scholen claimen de waarheid te begrijpen zonder de communicatie en leiding van de profeten, die begunstigd werden met de Goddelijke bevestiging en steun. De grootste waarheden, echter, kunnen niet geleerd worden zonder meditatie van de uitzonderlijke dienaren die door *Allah* onderscheiden zijn met het profeetschap.

Mawlana Jalāluddīn Rūmī schetst dit punt op de volgende manier:

“Zelfs het verstand van een kind zegt: ‘Houd je bezig met boeken.’ Maar het is niet mogelijk voor een kind om zelfstandig iets te leren uit een boek.

Op dezelfde manier vertelt het verstand van een patiënt om hem naar een dokter te brengen, maar hun verstand is nog geen medicijn.

Als iedere babbelaar de weg naar genade en gunst van *Allah* kan vinden, zou *Allah*, de Almachtige, dan al deze profeten hebben gestuurd?”

De profeten zijn de grootste tekenen van genade van *Allah* aan de mensheid. Mensen zouden niet

Als het verstand voldoende zou zijn geweest

in staat zijn om ook maar één klein deeltje van de prachtige kennis – aangaande de Goddelijke Essentie en eigenschappen – die de profeten verleend was, te verkrijgen, al zouden ze daar duizenden jaren van filosofisch gedachtegoed, onderzoek en zelfreiniging tegenover zetten.

Imām Rabbani zegt in dit kader:

“De profeten zijn een genade voor de werelden. Door middel van deze verheven persoonlijkheden, openbaarde *Allah*, de Almachtige, Zijn Eigen Essentie en Eigenschappen aan wezens met een beperkt verstand (‘aql al juz’i) zoals mensen, en Hij maakte de suprematie behorend bij Zijn Essentie en Eigenschappen bekend in overeenstemming met hun capaciteit om te begrijpen. Nogmaals, door middel van de profeten informeerde Hij de mensheid met de zaken waar Hij tevreden mee is en welke zaken Hij afkeurt. Hij stelde hen in staat om hun aardse en niet-aardse zaken te onderscheiden van de slechte zaken. Zonder de profeten zou het menselijk verstand *Allah’s* bestaan niet adequaat begrijpen, noch Zijn verhevenheid.”²⁹

Als men denkt dat de waarheid aan zijn einde komt wanneer het vermogen en de autoriteit van het menselijk verstand te kort schieten, kan de neiging om voorbij dit punt verder te gaan, teneinde op deze ma-

29. *Maktubat*, v. III, Twenty Third Letter.

nier de waarheid te verkrijgen, niet worden tegengehouden. Dit komt omdat het een instinctieve, natuurlijke behoefte is. Als gevolg hiervan is dit aspect van de waarheid en de werkelijkheid niet verwaarloosd in de religie, of in niet-religieus gedachtegoed. Het is wel bekend dat metafysische zaken een groot deel van het filosofisch denken inneemt.

Terwijl, zoals eerder aangegeven, de profeten – die van de Goddelijk bron hebben geprofiteerd – voortdurend elkaar door de geschiedenis heen bevestigd hebben, konden de filosofen – die het menselijk verstand als basis namen – niet ontkomen aan contradictie. Iedere opkomende filosoof begon zijn taak met de afwijzing en met kritiek op degene die voor hem kwam. Zelfs het ego en de wereldlijke claims om de eerste te zijn, speelden een grote rol in dit geheel. Het ware verstand is de capaciteit van het intellect om gevrijwaard te blijven van contradictie.

De informatie die voortgebracht is door het menselijk intellect, kan nooit volledig gezuiverd worden van het gevaar van twijfel, aarzel, fout, tekortkoming, vergeetachtigheid en misleiding. Dit komt omdat het intellect onder invloed staat van meningen, stereotypering en externe positieve en negatieve suggesties. Of deze invloed nu groot of klein is, het is altijd aanwezig. Het kan niet volledig vrij zijn van zwakheden als hebzucht, boosheid, ijdele verlangens en van gebreken zoals verstrooidheid en fouten. Het grote aantal oordelen

Als het verstand voldoende zou zijn geweest

die het verstand moet geven, komt voort nadat deze vervormd en ingekleurd zijn met de tinten van deze externe kleuren. Met andere woorden, het menselijk intellect is geen onfeilbare bron voor de acquisitie van informatie.

Als grote geesten hetzelfde denken

Er is een beroemd verhaal dat stamt uit de Griekse Oudheid die de zwakheid van het verstand aantoont. Een jonge man genaamd Euathlus studeerde rechten bij een bekende filosoof (in systematische filosofie van retoriek en dialectiek) Protagoras. Protagoras herkende zijn talent, en accepteerde Euathlus als zijn student op de voorwaarde dat Euathlus de helft van de vergoeding vooruitbetaalt, terwijl het andere deel betaald zou worden als hij zijn eerste rechtszaak had gewonnen. Een overwinning in zijn eerste rechtszaak zou moeten aantonen dat hij een perfecte scholing had genoten in juridische zaken, waarmee zijn leraar recht had op het tweede gedeelte van de vergoeding.

Echter, Euathlus voltooide succesvol zijn studie, maar vroeg zijn leraar om zijn recht op het tweede gedeelte op te geven. Protagoras besloot toen om Euathlus aan te klagen voor het bedrag dat hij nog tegoed had.

Toen zij voor de rechters verschenen, bepleitte Protagoras het volgende argument:

“Als Euathlus deze zaak verliest, dan moet hij mij betalen (vanwege het oordeel van de rechtbank). Als Euathlus deze zaak wint, dan moet hij betalen (vanwege de voorwaarden van het contract). Hij moet deze zaak ofwel winnen, dan wel verliezen. Dus Euathlus zal mij moeten betalen.”

Maar Euathlus, die de kunst van retoriek goed had geleerd, sprak dit tegen:

“Dus niet! Als ik deze zaak win, dan hoef ik vanwege het oordeel van de rechtbank Protagoras niet te betalen. Als, aan de andere kant, Protagoras wint, dan heb ik nog steeds geen zaak gewonnen waardoor ik niet verplicht ben te betalen (volgens de voorwaarden van het contract). Ik moet deze zaak winnen of verliezen. Dus hoef ik Protagoras niet te betalen.”³⁰

Het is evident dat de claims van beide zowel rationeel en logisch zijn. Dat betekent dat het verstand en logica, zoals in het voorbeeld gedemonstreerd is, zichzelf soms gevangen kan zetten in muren die het zelf heeft opgeworpen, waardoor het in een impasse bevindt. Net als de contradictie in het plaatsen van een bord met de tekst: ‘het plaatsen van borden is niet toegestaan!’

30. Zie *Islam Dünya Görüşü*, 267-268; *Bati Tefekkürü ve Islam Tasavvufu*, 22-23.

Zou het mogelijk zijn voor een verstand dat zo zwak is en zo snel in een impasse gebracht kan worden met voorbeelden van menselijke dilemma's, om de eeuwige Goddelijke waarheden met al haar facetten te begrijpen? Als dit het geval is voor een mens in een aardse zaak, wat zou dan de verwachting in niet-aardse, hemelse, spirituele en religieuze zaken zijn, die niet gekend en ontdekt kunnen worden zonder de hulp van de Goddelijke openbaring? Complete zwakheid, onbekwaamheid en tekortkoming.

Dus, de uitweg van het intellect uit dergelijke impasses is verbonden aan de training met Goddelijke openbaring en het tot besef komen dat het intellect behoefte heeft aan een oprechte onderwerping aan die waarheden die de grenzen van het verstand voorbijgaan.

Een symbool van inconsistentie: positivisme

De standpunten van alle materialistische filosofen die de transcendente waarheden van de religie afwijzen, draaien om positivisme. Positivistische filosofie accepteert enkel de vijf zintuigen als bron van kennis bij het verkrijgen van feiten.

Volgens deze filosofie zit er geen waarheid in iets dat niet verkregen kan worden door middel van de zintuigen in een laboratorium. Derhalve bezit de waarheid enkel eigenschappen die bewezen kunnen worden met laboratorische experimenten en zij kunnen slechts gecontroleerd worden met de vijf zintuigen. Echter, daar de islam het geloof in het ongeziene beveelt, die niet door de vijf zintuigen waargenomen kan worden, is het een van de grootste tegenstanders van de positivistische filosofie.

Positivisme is gebaseerd op twee basisprincipes die sterk in contrast staan met het positivisme zelf. Het

eerste principe is het principe van universaliteit, en de ander is het principe van noodzakelijkheid.

Het principe van universaliteit is als volgt:

De eigenschap die aan een enkele entiteit wordt toegeschreven is consistent door het hele universum heen. Bijvoorbeeld, als men puur water zou verhitten in een laboratorium, onder de normale drukomstandigheden, dan zou het water verdampen wanneer het een bepaalde temperatuur zou bereiken. Een wetenschapper vond de eenheid uit waarmee het kookpunt van water gemeten kon worden en deed dit met het getal 100. Daarmee werd gezegd dat al het water zou koken bij dezelfde temperatuur. Andere feiten van de fysieke wereld worden op dezelfde positivistische wijze uitgelegd.

Echter, slechts een beperkt hoeveelheid water kan onderzocht en getest worden in een laboratorium, ook al loopt het aantal monsters in de duizenden. Ondanks dat er een oneindige hoeveelheid water niet onderzocht en getest is, houdt de positivist vol dat 'al het water een kookpunt van 100 graden' heeft. Maar dit is voor hen een contradictie, daar zij niet de nauwkeurigheid van iets kunnen accepteren, dat niet in een laboratorium is getest. Ondanks dit, antwoorden zij op de vraag 'hoe kan het dat je zo'n claim doet zonder eerst alle soorten water te hebben onderzocht?' het volgende: 'aangezien het onmogelijk is om alle soorten water te onderzoeken, generaliseren we onze bevindingen nadat we een bepaald aantal watermonsters hebben

getest en we hebben waargenomen dat ze voldoen aan hetzelfde feit.’

De acceptatie van religieuze waarheden is net zo. Wanneer de oplettende individuen de rationaliteit in de religieuze geboden, die waargenomen kunnen worden met de vijf zintuigen, observeren en de continuïteit zien, dan accepteren en bevestigen zij de continuïteit van deze rationaliteit in zaken die zij niet kunnen waarnemen.

Bijvoorbeeld, een persoon die de ontelbare episodes van God's schepping en Zijn onderhoud van de levende wezens met Zijn oneindige macht overpeinst, kan gemakkelijk begrijpen hoe Hij in staat is om alle levende wezens te herleven na hun dood. Net als een persoon die ziet dat *Allah*, de Almachtige, geen enkel schepsel verwaarloosd heeft en dat Hij ieder van hen onderhoud schenkt, begrijpt dat Hij in staat is om Zijn dienaren ter verantwoording te roepen op de Dag van de Wederopstanding. Zo'n persoon bereikt acceptatie en bevestiging in waarheden die zij niet kunnen observeren op basis van realiteiten die wel op deze wijze geobserveerd kunnen worden.

Ondanks dat positivisten dergelijke omstandigheden voor zichzelf accepteren, achten zij dit irrationeel voor religieuze individuen en wijzen zij alle metafysische waarheden af. Zij spreken zichzelf dus tegen.

Deze contradictie is in essentie de veelvoorkomende paradox die alle filosofische scholen inzetten

tegen de Eenheid en Enigheid van God. *Imām* Rabbani refereert aan de inherente inconsistentie van de filosofen aan de Goddelijke waarheden:

“Hoe vreemd is het dat deze individuen hun leven spenderen aan het leren van de wetenschap van de logica en haar kleinste details, die het menselijk verstand weerhoudt van het maken van fouten in redenering. Maar wanneer het aankomt op belangrijke zaken zoals de Goddelijke essentie, eigenschappen en de daden van God, dan verliezen zij zichzelf, vergeten zij de wetenschap van logica en beginnen zij onzin uit te kramen. Hun situatie lijkt op die van een persoon die vele jaren toegewijd heeft aan het voorbereiden van wapens voor de oorlog en die, wanneer de tijd daar is, zichzelf verliest en vergeet hoe hij wapens moet gebruiken.”³¹

Het tweede onderliggende principe van het positivistisch gedachtegoed is noodzakelijkheid. Als positivisten de inherente eigenschappen van dingen en de verschillen tussen hen niet kunnen uitleggen aan de hand van wetenschappelijk experiment, refereren zij aan hen als noodzakelijkheden en zij die accepteren.

Daar waar volgens de positivisten alle hypotheses wetenschappelijk geverifieerd moeten worden, is hun acceptatie van de inherente eigenschappen van leven-

de wezens op basis van presumptie een onverholven contradictie.³²

Bijvoorbeeld, positivisten stellen zich tevreden met het slechts identificeren van de verschillen in reacties die verscheidene fysieke entiteiten laten zien bij verdamping, bij specifiek gewicht of op externe invloeden, en zij onderzoeken niet de oorzaak ervan. Dit komt omdat het doel van de schepping voorbij hun interesse gaat. De islam, daarentegen, zet deze eigenschappen uiteen door middel van de wijsheid van ‘Goddelijke bepaling en regulatie’, op een wijze die past bij het doel van het bestaan van alle levende wezens.

De *Qur’ān* spoort alle gelovigen aan om ‘het boek van het universum’ te lezen:

“Lees in de naam van jouw Heer de heeft geschapen”.³³

Dit betekent dat het beveelt om de Goddelijke namen, eigenschappen en manifestaties van majesteitelijkheid – uitgestald in het universum – te overpeinzen, en nodigt uit om intellectueel en met het hart van de kunst van een kunstenaar, naar de schepping van de Schepper te gaan. Het spoort mensen aan om naar het universum te kijken, niet omwille van het universum zelf, maar omwille van de Schepper.

32. Zie *Islam Dünya Görüşü*, 46, 269.

33. *Sūrah Al ‘Alaq* (96), *aya* 1.

Materialistische filosofie, daarentegen, kijkt naar de schepping omwille van zichzelf. Met andere woorden, het bekijkt schepsels – met het uitsluiten van hun Schepper – met een materialistisch oog. Het wil de artiest niet zien, ondanks dat het de kunst ziet, en het schuwt om het handwerk te aanschouwen en de maker ervan te overpeinen. Met het tonen van de vruchteloosheid en het gebrek van het beeld van materialistische filosofie op het universum, is dit juist een levendige illustratie van de uitgestrektheid, diepte en perfectie van de kijk van de islam.

Sterker nog, volgens de islam is de enige absolute en noodzakelijk bestaande entiteit *Allah*, de Almachtige. Alle andere entiteiten zijn voor hun bestaan afhankelijk van Hem. En dus, het menselijk wezen is niet absoluut, maar een toevallig wezen.

Filosofieën die claimen de waarheid te bereiken zonder te vertrouwen op religie, zetten de mens centraal en beschouwen hem als een absolute realiteit, terwijl ze andere wezens beschrijven in relatie tot en afhankelijk van hem. Zij sporen aan tot het egocentrisme van Farao en de arrogantie van Nimrod met hun claim dat ‘de wereld om mij draait’. Zij zijn het voorbeeld van de ongelukkige zielen, waarover verklaard wordt in de *Qur’ān*:

“Heb jij diegene gezien die zijn eigen begeerten tot zijn God maakt [...]”³⁴

Zij streven ernaar om de mensen hun status als ‘dienaar’ te vergeten, terwijl zij een sluier leggen over aangeboren afwijkingen zoals fouten maken, vergeten, zwakheid, onbekwaamheid, behoefte en vergankelijkheid. Zij proberen de deur te sluiten naar dienstbaarheid en dank voor *Allah*, doordat zij de gunsten van het leven en de wereld – die door *Allah*, de Almachtige zijn geschonken – simpelweg toeschrijven aan de natuur en aan toeval. Het is algemeen bekend dat dit allemaal past in het grootste doel van de Satan, een duidelijke vijand voor de mensheid.

Een tak van de positivistische filosofie, die de essentie is van al het antireligieus gedachtegoed, is op zo’n manier gevormd dat het alle aspecten van het leven omvat. Bijvoorbeeld, met het communisme in het economische leven en Freudiaanse ideeën in seksualiteit worden verschillende anti-islamitische theorieën verkondigd en in praktijk gebracht. Al deze worden verworpen vanwege het feit dat ze gebaseerd zijn op positivistisch gedachtegoed – waarbij positivistisch gedachtegoed gebrekkig is als het gaat om het verkrijgen van de waarheid en de realiteit. Het verzet van hen tegen de islam resulteert in contradictie en onlogica.

Het menselijk verstand: een tweesnijdend zwaard

“Degenen die menen dat het menselijk intellect ongelimiteerd vermogen kent, zijn gedwongen om te accepteren dat mensen die intellect hebben, geen misdaad kunnen begaan. Immers, als het menselijk intellect in staat is om de waarheid en werkelijkheid te bereiken, waarom zou een intelligent persoon dan een misdaad begaan? Waarom zouden zij de dader van een illegale daad zijn? Ieder mensgemaakt systeem bestraft de dader met als uitgangspunt dat men een gezond verstand heeft. Als men er van overtuigd is dat de verstandelijke vermogens van een dader tijdens het delict verzwakt is, straft men de dader niet.

Dit impliceert het logische uitgangspunt voor straf dat de dader een gezond verstand moet hebben. In dit geval is het geloven dat het verstand voldoende toereikend is om de waarheid te bereiken, terwijl men tegelijkertijd het verstand bestraft voor zijn mis-

drijf een overduidelijke contradictie. Vanwege het feit dat de islam, daarentegen, het intellect als noodzakelijk maar als ontoereikend beschouwt, is het juist geen contradictie.”³⁵

Het menselijk verstand is als een tweesnijdend zwaard. Het kan een middel zijn om goed te doen, als ook om kwaad te doen. Men kan er een moord mee plegen, men kan er goede werken mee verrichten. Een dienaar kan niet het hoogst mogelijke, spiritueel niveau bereiken zonder hulp van het verstand. Echter, dat wat een persoon verlaagd tot het niveau van ‘vee’³⁶, is vaker dan niet, te wijten aan het intellect.

35. Zie *Islam Dünya Görüşü*, 36.

36. Zie *Sūrah Al ‘Arāf* (7), aya 179; *Sūrah Al Furqān* (25), aya 44.

De abdicatie van verstand

Filosofen hebben bepaalde waarheden met hun verstand ontdekt en zij hebben daar denksystemen op ontwikkeld. Echter, deze systemen hebben meer kwaad dan goed gedaan. Bovendien, een andere kwestie waar zij fout in zijn geweest, is hun veronderstelling om de menselijke realiteit uit te leggen op basis van een enkele strekking. Dat betekent dat zij een enkele waarheid, waar zij zeker van zijn aangaande de menselijke werkelijkheid, als de enige inclinatie zien, waar andere inclinaties aan verbonden zijn. Dit doen zij door het een hogere waarde toe te kennen dan het verdiend of door zijn strekking te verbreden. Dit zijn de ‘monistische’ theorieën.

Bijvoorbeeld, de joodse Sigmund Freud (gest.1939) bracht een simpele – zo goed als dierlijke – en principiële basis voor een wereldvisie voor mensen voort. Met een vingervlugheid versimpelde hij de talloze en uitgebreide waarheden en leidde hij de mens

naar een morele losbandigheid en onwaardigheid. Met het naar voren brengen van het menselijke seksuele drift, verklaarde hij alle activiteiten in het leven in hun geheel, en presenteerde hij het 'libido'³⁷ als de hoofdoorzaak van alle gebeurtenissen.

En ja, deze inclinatie is er een die aangeboren is en die op een bepaald niveau invloed heeft op gedrag. Maar Freud's dwaling zit in het feit dat hij deze inclinatie uitbreidt naar ieder domein van het menselijk leven en dat hij deze als hoofdmotief voor al het gedrag ziet.

Dit is precies een van de hoofdzakelijke verschillen tussen de rationaliteit van de islam en de rationaliteit van de Westerse filosofie. Het Westerse rationalisme simplificeert grote, veelzijdige waarheden. Het presteert delen alsof het het geheel is en welke daardoor niet vrij van fouten en contradicties is.

De rationaliteit van de islam, daarentegen, is een rationaliteit die een deel als onderdeel van een geheel ziet, naar de details van het geheel kijkt en welke, daarbij, veel waarde toekent aan die details omdat het het waardeert en evalueert samen met andere delen. Het verenigen is gebaseerd op eenheid en integriteit en blijft vooral tijd trouw aan dit principe.

De islam accepteert in feite ook seksuele inclinaties als realiteit. Het ontkent deze neiging niet, maar

37. Libido: in de Freudiaanse doctrine de kracht of psychische energie achter alle seksuele drang.

reguleert het met toestemming van *Allah* voor de continuering van het menselijke geslacht. Een voorbeeld van deze regulatie is het huwelijk, dat plaatsvindt binnen een raamwerk van wetten. Het acht dat wat binnen het raamwerk blijft als toegestaan en geaccepteerd, terwijl het datgene verbiedt – op basis van duizenden doelen en wijsheden – wat zich buiten het raamwerk van het voorgeschrevene bevindt.

Op dezelfde manier zijn de theorieën van Karl Marx, Darwin en andere materialisten ontzegd van leiding van een Goddelijke openbaring. Zij zagen de mens slechts als een biologisch wezen en hebben daarmee hun innerlijke wereld genegeerd en zij hebben uiteindelijk aanleiding gegeven voor de spirituele en sociale smerigheid van miljoenen mensen. De utopie van communisme had, door de gehele twintigste eeuw heen die gekenmerkt werd door de poging om het in praktijk te brengen, geen ander doel dan om het leven van de mensen die in haar territorium of in haar invloedssfeer woonde te verduisteren in deze wereld en in het Hiernamaals.

Door economie op de voorgrond te plaatsen, probeerde Karl Marx het leven en alle gebeurtenissen uit te leggen. Met andere woorden, hij nam een enkel deel en negeerden alle anderen. Dus, wanneer het intellect beroofd wordt van de leiding van de Goddelijk openbaring, raakt het uit balans. En wat gebeurt er als gevolg hiervan? De liberalen, die het leven beschouwen alsof dit enkel uit economie bestaat, tillen niet zwaar aan de

vraag of de verdiensten van iemand wel wettig zijn of niet. Kapitalisten veranderen het menselijk wezen in niets meer dan een tandwiel die het grote economische rad draaiende moet houden en communisten en socialisten spenderen hun leven aan het kibbelen over de eigenaar van bezit.

Deze en soortgelijke mensgemaakte systemen hebben geen spirituele kant. Ze kennen geen compassie, noch gerechtigheid dat in toom gehouden wordt door genade, noch begrip.

Islam, daarentegen, accepteert materiële noodzaak en behoefte als een van de grote realiteiten en heeft er zoveel belang aan gehecht als het verdiend. Het heeft deze realiteit ook gereguleerd in het licht van de openbaring, op een manier die overeenkomt met de vrede en het geluk van mensen, opdat de paden van dat wat ten aanzien van levensonderhoud toegestaan is, duidelijk zijn.

Bovendien verklaart de islam dat heerschappij noch aan het individu, noch aan de maatschappij, maar enkel aan *Allah* Zelf toekomt. Het maakt duidelijk dat de moslim, in de naam van de Schepper, de rol heeft als tijdelijke penningmeester over bezit. De islam verklaart dat de wereld de wereld zal blijven, terwijl de mens zijn eeuwige leven in het Hiernamaals zal vormen met datgene wat het in deze wereldse arena van toetsing doet. Het geeft de individuele verantwoordelijkheid voor de maatschappij weer.

Bijvoorbeeld door Profetische uitspraken als: “Degene die slaapt met een volle maag terwijl zijn buurman honger heeft, is geen (perfecte) gelovige”³⁸ en “Degene die niet bedroefd is vanwege de toestand van de gelovige, is niet van ons.”³⁹ Met deze uitspraken wordt de zorg van de ene moslim aan de andere moslim toegewezen, waarmee het als zodanig sociale gerechtigheid en samenwerking op de best mogelijke wijze heeft gerealiseerd. Dergelijke periodes hebben we kunnen zien gedurende de geschiedenis van de islam, zoals tijdens het kalifaat van ‘Umar ibn ‘Abd Al ‘Aziz waarin het niet mogelijk was om behoeftige mensen te vinden aan wie de aalmoesbelasting kon worden gegeven.

Wederom als resultaat van de islamitische gevoeligheid, lieten de Ottomanen geen enkele sociale wond onbehandeld met haar 26 duizendtal liefdadigheidsinstellingen die functioneerden als een instituut van genade. Op deze manier voorkwam het gevoelens van vijandigheid en jaloezie van het arme deel van de maatschappij, jegens het rijke gedeelte, waarmee sociale vrede en rust verzekerd was.

De islam heeft de economie eveneens gereguleerd, zoals ieder aspect dat plaats geeft in het menselijk leven, met een perfectie die leidt tot het geluk van het individu en de maatschappij in deze wereld en in de wereld die zal komen.

38. Hakim, II, 15.

39. Hakim, IV, 352; Haythami, I, 87.

Met als gevolg dat de realiteiten die door een moslims als 'rationeel' gezien kunnen worden, de realiteiten zijn die congruent zijn aan de Goddelijke geboden en die een diepgang en bereik hebben die deze wereld en het Hiernamaals voortdurend in overweging nemen.

Vanuit dit perspectief is een moslim zich altijd bewust van zijn Schepper, Die alles schiep vanuit het niets en hen leven gaf, de Transcendente Entiteit van perfectie die voorbij het begripsvermogen is. Zij vinden innerlijke gemoedsrust in de hoop op de hereniging met Hem in het Hiernamaals. Er is geen gemoedsrust en geruststelling die filosofieën, die het product zijn van het menselijk verstand, kunnen bieden in dit verband.

Om deze reden vindt de islam vele daden en ideeën die het westerse rationalisme rationeel en logisch vindt, niet redelijk. Bijvoorbeeld, het slaat geen acht op het intellect van hen die het misbruiken en het naar ongelooft leiden, of op degenen die de religieuze verplichtingen te licht opnemen, of degenen die immorele daden toestaan en ze als correct voorhouden. Dit komt omdat intellect intellect is, zo lang als dat het zich onderwerpt aan de absolute waarheid.

De beroemde poëet Fuzuli zinspeelt in het volgende couplet op de zwakheid van een verstand, die verzuimt zich te onderwerpen aan de Goddelijke waarheden en die zijn eigen weg gaat:

Ik vraag mijn verstand om leiding,
Het enige wat het aanbiedt, is misleiding.

Met andere woorden zegt hij, 'ik wil dat mijn verstand mij leidt naar de waarheid, maar in plaats daarvan leidt het me naar dwaling en valsheid.'

Bovendien, het niet is niet alleen het intellect dat de koers en het gedrag van een persoon bepaalt. Een persoon neemt meer beslissingen in het leven gebaseerd op emotie, dan op verstand. Met als gevolg dat het cruciaal is dat niet alleen het intellect – als het centrum van het denken – getraind en gecultiveerd wordt door middel van de leiding en Goddelijke waarheid teneinde de waarheid en goedheid te bereiken, maar ook het hart – als het centrum van de emotie – moet getraind en gecultiveerd worden. Dit vereist weer een spirituele training die de zuivering van het verstand en het hart bewerkstelligt, zodat gevoel, gedachten en gedrag in de richting van de Goddelijke waarheden worden gestuurd.

Anders kan een persoon niet vrijgemaakt worden van de onvoorziene gevaren waar het verstandelijke vermogen en de emotionele inclinatie hem in meeslepen, waarmee hij zijn leven verkwist omdat het in zijn achteloosheid de ellende voor welvaart houdt. Een dergelijk persoon zal zichzelf als foutloos blijven zien, ondanks dat het doordrenkt is in fouten en zonden. Ondanks dat zij de meest verschrikkelijke misdaden plegen, voelen zij geen greintje berouw. Zij kelderen in

wreedheid en onrechtvaardigheid waardoor de hementen trillen en zij worden onderworpen aan de blindheid van het hart en dwaasheid, waardoor zij hun netelige positie normaal gaan vinden.

Waarom op aarde?

Vele tirannen in de geschiedenis, die zichzelf als de top van het intellect zagen, voelden niet eens het geringste ongemak bij de wreedheden die zij pleegden. Dit komt omdat hun tirannie voor hen de meest sluwe daad was.

In het pre-islamitische Mekka, bijvoorbeeld, begroeven vader hun babydochters levend, te midden van de stille kreten van de baby's die de harten van de moeders lieten bloeden. Als een meester zijn dienaar gewurgd had, voelde hij nooit gewetenswroeging, of ook maar het kleinste gevoel van spijt. Het kappen van brandhout of een slaaf was voor hen exact hetzelfde. Sterker nog, zij zagen al deze wreedheden als normaal en als hun recht.

De heerser van de Hunnen, Attila, die uit de Karakum woestijn in Centraal Azië kwam en een afstand van 7000 kilometer naar Centraal-Europa en Rome aflegde, liet niets anders na dan bloed, lijden en tranen.

Hulagu, die naar Bagdad reed, verdrong 400.000 onschuldige moslim in de Tigris. Hij had daarboven op zo'n haat en woede dat hij ontelbare waardevolle handgeschreven werken en manuscripten in de Tigris liet gooien. Zo veel zelfs dat het water dagenlang de kleur van bloed en inkt had. Deze tiran had eveneens geen enkele greintje gewetenswroeging voor dit bloedbad.

De veldtocht van Alexander van Macedonia tot aan India zijn, net als de militaire overwinningen van Genghis en Timur, van dezelfde aard. Het enige wat zij nalieten was onderdrukking, tranen en in bloed door-drenkte landen.

En kijk naar de recente geschiedenis – is het communisme, een mensgemaakt systeem dat gebouwd is op de lichamen van grofweg twintig miljoen mensen, niet de projectie van een wrede mentale grondwet. Als men dit evalueert vanuit het perspectief van goed en fout, laat deze wreedheid dan zelfs niet de meest bloed-dorstige hyena's huiveren?

Zelfs als zij deze wreedheden, die een schande zijn voor de mensheid, als groot succes zien, zullen zij uiteindelijk de geschiedenisboeken in gaan als vreselijke vervolgingen voorgebracht door wereldse ambities en hebzucht.

Deze individuen bezaten mogelijk de intelligentie, capaciteit en geslepenheid die grenst aan genialiteit. Echter, doordat zij ontzegd zijn van de leiding van de Goddelijke openbaring en doordat zij nooit het pro-

ces van zelfreiniging hebben ondernomen, gebruikten zij al deze mogelijkheden als een middel van kwaad. Hun geweten was blind en hun gevoelens van compassie, genade en medelijden waren verduisterd. Toen zij wreedheden begingen die onverzoenlijk zijn met de menselijke waarheid, stelde hun intellect deze voor als zijnde natuurlijk en zelfs noodzakelijk.

Alle brute dictators in de geschiedenis hebben zichzelf altijd gezien als juist en hebben de fout altijd bij anderen gezocht. Vandaag de dag is de vervolging, moord en zelfs de massaslachting in Syrië, Egypte en soortgelijke plaatsen een voorbeeld hiervan. Met het intellect die zij afsloten van de Goddelijke waarheden, zien degenen die dergelijke wreedheden plegen, hun eigen daden als de slimste daad. Ze worden meegesleept in een evenzo achteloos en dwaas, als verschrikkelijk feit, welke niet te negeren valt. Waardoor zij een afschuwelijk wrak van de mensheid nalaten, en waardoor zij de verdoemenis van vele onschuldigen veroorzaakt hebben en zij hun eigen bestraffing in het Hier-namaals vermenigvuldigd hebben.

Dergelijke gebeurtenissen kunnen in ieder tijdperk in de geschiedenis gezien worden. De grote islamitische jurist Abu Hanifah werd de positie van opperrechter van Bagdad aan geboden, het hoogste ambt na dat van de kalief. Echter, wetende dat zijn juridische oordelen door de tirannieke leiders misbruikt zou worden voor hun macht en als middel voor het

plegen van onrecht, en dat miljoenen mensen vervolgd zouden worden, wees Abu Hanifah het aanbod af. De regerende elite, echter, konden de wijsheid achter deze afwijzing niet doorgronden en stuurde hem naar de gevangenis waar ze hem zweepslagen lieten toedienen. Maar Abu Hanifah, 's werelds grootste jurist, koos voor de bestraffing van gevangenschap boven het vervormen van de wettelijke bepalingen van de islam.

Zoals men kan zien, wordt het menselijk verstand, dat gedreven wordt door wereldse en tijdelijke ambities meegesleept in imbeciliteit daar het niet in staat is om zijn eigen fouten te zien. Zo'n verstand, hoe groot de geest ook in werkelijkheid is, kan zichzelf niet vrijmaken van dwaling in fouten en onderdrukking.

De tirannen die meenden dat Abu Hanifah een dergelijke vervolging verdiende en die hun eigen acties legitiem achtten, verdwenen in de vergeetachtigheid, de puinhoop van de geschiedenis, waar zelfs hun naam vergeten is. Abu Hanifah, aan de andere kant, leeft vandaag de dag nog in de harten van mensen en wordt herinnerd als de *Imām* Abu Hanifah van *ahl al Sunnah wa al jamā'ah* - de vaandel dragers van de *sunnah* en de gemeenschap.

Gezond verstand

De geschiedenis getuigt van het feit dat de Farao, Nimrod, Attila, Alexander, Hulagu en hun gelijken vijanden werden van de gehele mensheid door hetgeen zij deden. In tegenstelling daarop verkregen Mawlana Jalāluddīn Rūmī en andere vrienden van God, die gekneet werd met de uitstraling van de openbaring, ‘gezond verstand’. Zij bereikten de bron van vriendschap en liefde, en werden zij gedurende hun leven en na hun dood een kanaal van vrede en genade voor de mensheid. En zij zullen ieder eeuwig een vriend van de mensheid blijven.

Mawlana Jalāluddīn Rūmī blijft waarlijk in de harten leven, zelfs zeven eeuwen later. Het is welbekend dat Rūmī’s *Mathnawi* in de Verenigde Staten en Europa een van de meest gelezen werken is op het gebied van de menselijke ratio, vergeleken met de baanbrekende werken van andere Sufi’s. Bovendien, de verklaring van UNESCO dat 2007 het jaar van Mawlana Jalāluddīn

Rūmī was ter ere van zijn 800^e verjaardag, is in dit kader een andere opmerkelijke ontwikkeling.

Waar Mawlana Jalāluddīn Rūmī veel gewicht toekend aan de criteria van de principes van de *Qurʾān* en de *sunnah*, welke de mens verheffen tot de eer van de schepping, wordt hij veel geprezen in westerse humanistische kringen.

Dat wil zeggen, de brief van leiding, welke de grote vriend van *Allah* in alle oprechtheid eeuwen geleden schreef, weerklinkt en inspireert vandaag de dag heel de wereld tot ijver. Door een spiegel voor te houden aan de innerlijke wereld van een persoon, helpt *Mathnawi* bij het leren kennen van zichzelf en bij het helpen zoeken van een oplossing voor hun problemen. Het stelt geesten, die onder een materialistische instelling gebukt gaan, in staat om vrede en rust te verkrijgen en het is een middel voor hun begeleiding op het pad van de waarheid. Zelfs als een persoon de top van materiele voorspoed bereikt en zelfs als hij een groot werelds domein bezit, dan nog zou hij niet in staat zijn om de leegte met iets anders op te vullen. De leegte die het gebrek aan wijsheden veroorzaakt in hun ziel.

Mawlana Jalāluddīn Rūmī wijst op de waarheid die de mens leid naar waar geluk:

“(Weet dat) de wijsheid die voortkomt uit de (menselijke) natuur en verbeelding, de wijsheid is waar de overvloedige genade en licht van *Allah*, de Geprezene, aan ontbreekt. Jouw wereldse filosofie vergroot al-

leen de veronderstelling en twijfel. Enkel de waarheid van de religie verheft een mens tot boven de hemel.

De ingenieuze schurken van deze latere tijd hebben zichzelf nog groter gemaakt dan die van de oudheid.

De (bekwame) leerlingen van sluwheid hebben hun harten verbrand (in de studie) en hebben geleerd om te veinzen en om trucjes toe te passen.

Zij hebben geduld, altruïsme, zelfopoffering en generositeit – die het elixer zijn van (spiritueel) voordeel – in de wind geworpen.

Vrede van geest: overgave aan wijsheid

De filosofen hebben beweerd dat zij de waarheid kunnen vinden met het verstand en de emotie, die gelimiteerd en geteisterd worden door talloze tekortkomingen. Maar ze zijn niet in staat om zichzelf of anderen met deze middelen voldoening te brengen.

De theologen hebben zich gericht op het ontwikkelen van onmisbare principes van het menselijk intellect, door middel van redenering en analogie, zelfs inzake van Goddelijke openbaring. Echter, daar zij zich eveneens hebben beziggehouden met het verstand als een middel, zijn zij enkel succesvol geweest in zaken die binnen haar autoriteit vallen en ontbreekt hen aan iedere kans om de geesten te kalmeren in zaken die voorbij het menselijk intellect vallen.

Voor wat betreft de ware Sufi's op het pad van de *Qur'ān* en de *sunnah*, zij hebben voortdurend vooruitgang geboekt voorbij het punt waar het verstand te kort komt, door middel van hun hartgrondige toewijding.

Als gevolg van deze overgave, hebben zij voordelen getrokken uit de horizon van wijsheid en zijn zij begunstigd met de manifestaties van diepe kennis van *Allah*. De menselijke geest kan enkel de rust verkrijgen die evenredig is met haar inzicht.

Zoals 'Ali (moge *Allah* tevreden met hem zijn) heeft aangegeven:

“Breng je geest tot rust met uitspraken en daden van wijsheid, daar geesten net als lichamen vermoeid kunnen raken.”

“Vermaan de mensen met inspirerend en wijs advies zodat hun harten tot rust komen.”

Wijsheid, in de ware betekenis van het woord, is in staat zijn om de mysterieuze realiteit van zaken en gebeurtenissen te begrijpen.

Wijsheid is het intellect in staat stellen om zijn onbekwaamheid te doorgronden in relatie tot de waarheid en werkelijkheid. Vele mysteries kunnen niet begrepen worden met het intellect en kunnen alleen opgelost worden met wijsheid. De ware betekenis van de Goddelijke manifestaties in het universum kunnen enkel gelezen worden met het oog van wijsheid.

Als de wijsheid er niet was, dan waren mysteries verborgen gebleven. Als geheimen niet onthuld waren, dan zouden de harten de zegeningen aan de diepe kennis niet kunnen onttrekken. Prominente personen zoals Mawlana Jalāluddīn Rūmī, 'Abd Al Qadir Al Jila-

ni, Yunus Emre, Shah Al Naqshband en Aziz Mahmut Hudayi, als bijzonder voorbeelden voor de gelovigen, zouden niet hebben kunnen opstaan.

De bronnen van wijsheid kunnen zich alleen voordoen in een hart dat gezuiverd, of spiritueel gereinigd en ontwikkeld is. In dit verband is de gelovige in training en onder spirituele voogdij van *Allah* en Zijn Boodschapper, en verkrijgt het een gezond hart op het niveau waar hij in staat is om zijn innerlijke wereld te zuiveren van allesbehalve *Allah*.

Het einddoel van kennis is om in staat te zijn om wijsheid uit te diepen. Het is het in staat zijn om de mysteries van de Goddelijke kunst, uitgestald in de *Qur'ān*, het universum en de mens te ontrafelen. Bovendien, het is het in staat zijn om de manifestatie van Goddelijke macht en majesteitelijkheid, aanwezig in ieder deeltje, te begrijpen.

Bijvoorbeeld, de geneeskunde houdt zich bezig met de wonderbaarlijke systemen die *Allah* in het menselijk lichaam heeft geplaatst. De plantkunde behandelt de Goddelijke wetten die *Allah*, de Almachtige in planten heeft geplaatst. Wijsheid heeft, echter, betrekking op het kennen van de eigenaar van al de principes en wetten waar deze wetenschappen deel van uitmaken. Dit is omdat het doel van kennis niet het aanleggen van een informatievoorraad in het geheugen is, maar om het hart in staat te stellen om de mysteries en wijsheid binnen in een ware bron van die kennis waar te nemen.

Allah, verheven en geprezen is Hij, verklaart:

“Hij schenkt wijsheid aan wie Hij wil en wie wijsheid heeft gekregen, heeft inderdaad een groot goed ontvangen en niemand trekt er lering uit, behalve zij die (een diep) begrip hebben.”⁴⁰

Dus, enkel de Sufi's, die de mensen van wijsheid zijn, zijn in staat om de harten weer te doen opleven door in de meest bevredigende oplossingen voor de problemen van de mensheid te voorzien, of dit nu door middel is van de leiding die zij aanboden tijdens hun leven, of door middel van hun werken die zij achter gelaten hebben.

Mohammed Hamidullah, een van de vooraanstaande islamitische geleerden van de vorige eeuw, stelt:

“Ik ben opgevoed als een rationalist. Mijn rechtenstudie en mijn onderzoek zorgden ervoor dat ik alles afwees wat niet overtuigend beschreven en bewezen kon worden. Uiteraard, ik beschouw religieuze verplichtingen zoals het voorgeschreven gebed en het vasten niet volgens Sofistische motieven, maar volgens de juridische. Ik zeg tegen mijzelf:

‘*Allah* is mijn Heer, mijn Eigenaar. Hij heeft mij bevolen om deze te verrichten en dus moet ik dat doen. Bovendien, rechten en plichten zijn met elkaar

verbonden. *Allah* heeft mij opgedragen om deze te onderhouden voor mijn eigen profijt. In dat geval ben ik verplicht om mijn dankbaarheid aan Hem te tonen.’

Sinds ik in de Westerse maatschappij leef, zoals een stad als Parijs, heb ik met grote verbazing aanschouwt wat christenen tot de acceptatie van de islam dreef. Het zijn niet de standpunten van de geleerden van jurisprudentie of theologie, maar van de Sufi's zoals Ibn 'Arabi en Mawlana Jalāluddīn Rūmī. Ik heb ook persoonlijke ervaringen gehad in dit verband. Toen ik gevraagd werd om een verklaring te geven omtrent een islamitische zaak, was mijn uitleg, die gebaseerd was op intellectueel bewijs, niet bevredigend voor de vraagsteller. Echter, de uitleg van de Sufi's, worpen al snel zijn vruchten af. Ik verloor op deze manier al snel mijn invloed.

Ik ben er nu van overtuigd dat, net als in de tijd van Ghazan Khan, volgend op de verwoestende invasie van Hulagu, het in het belang van de islam is, in ieder geval in Europa en Afrika, deze niet te verspreiden door middel van het zwaard, noch het verstand, maar puur door middel van het hart, of door het Sufisme zelf.

Nadat ik dit aanschouwd had, begon ik met het onderzoeken van bepaalde geschreven werken over het Sufisme. Dit opende de ogen van mijn hart. Ik begon te begrijpen dat het Sufisme in de tijd van de Boodschapper van *Allah* en op het pad van de grote Sufi moslims,

niet het bezig houden is met woorden of vruchteloze bezigheden. Het is het voortgaan door middel van het kortste pad tussen de mens en *Allah* en het zoeken naar het pad van de ontwikkeling van het karakter.

Een persoon zoekt naar (het begrip van) de wijsheid achter de verplichtingen die op hun schouders zijn geplaatst. Materiële verklaringen in een spiritueel veld, leidt ons weg van ons doel. Enkel spirituele verklaringen kunnen de mens voldoening geven.”⁴¹

En dus de meest bevredigende antwoorden die mensen zoeken, in aanvulling op de intellectuele analyse en analogische redenering, komen voort uit de taal van de Sufi's die in staat zijn om de harten van de horizon van Goddelijk wijsheid aan te spreken.

Dit komt omdat deze individuen, die begunstigd zijn met diepe kennis van *Allah*, de interpretatoren zijn van de een intellect dat gecultiveerd is met Goddelijke openbaring en van een hart dat gevuld is met vreugde in de sfeer van vriendschap met God. Zij kennen die bezinning van het intellect in het domein van vleeselijke verlangens goed. Het intellect zal van zijn koers misleid worden en beroofd worden van de leiding voor een gezond hart als het onderworpen wordt aan zulke

41. M. Aziz Lahbabi, *Islam Sahsiyetçiligi*, Trans. I. Hakki Akin, 114-115, voetnoot 8, Istanbul, 1972. Deze voetnoot is de tekst van de brief gedateerd op 27 september 1967, die Mohammad Hamidullah schreef aan de vertaler. Zie ook (Mustafa Kara, *Metinlere Güzümüz Tasavvuf Hareketleri*, 542-543.)

ziektes zoals trots en eigendunk. Het zal de mens leiden naar een Satanistische verdorvenheid en dwaling. Dit is precies waarom Mawlana Jalāluddīn Rūmī zei:

“Als Satan net zoveel liefde als verstand had gehad, dan zou hij niet in deze netelige positie vervallen zijn.”

Voorwaar, het allereerste gevecht van het intellect bleek tegen *Allah*, de Almachtige, Die het schiep en het onderhield, te zijn. En de dwaas in deze strijd was niemand minder dan Satan zelf.

De wereld zit vol duivels die rebelleren tegen de Goddelijke geboden. De influisteringen van deze duivels lijken scherpzinnig voor de mensen die achteloos zijn. Omdat de ware menselijke vindingrijkheid en slimheid in de onderwerping aan *Allah* ligt, Degene die Hen schiep en hen in staat stelde zichzelf te verdedigen tegen het bedrog van de Satan.

Wederom, Rūmī wijst op het belang van het aan te kant schuiven van alle twijfel en vragen omtrent de waarheden die de capaciteit van het intellect ontstijgt en hij wijst op het belang om met heel het hart over te geven aan *Allah* en Zijn Boodschapper:

“Daar het intellect bekwaam is in wereldse zaken, is het, vanwege eigen aard, behoeftig aan een vervoersmiddel als het gaat om de waarheid, Goddelijke myste-rie of om ervaringsgerichte kennis van *Allah*. Een vervoersmiddel van deze hemelse reis, is het hart, liefde en spirituele vervoering en onderdompeling.”

Muhammad Iqbal illustreert figuurlijk gezien dat er geen ander pad is naar vrijheid van impasses van het intellect, dan de zuivering van het hart en de geest en onvoorwaardelijke onderwerping aan de Goddelijke waarheid:

“Eén nacht hoorde ik een boekenworm in mijn bibliotheek in een klaagzang tegen de mot:

‘Ik heb op de pagina’s van Avicenna’s werken geleefd, en ik heb vele volumes van Farabi’s werken gezien; echter ik ben nog steeds onbekend met de wijsheid van het leven. Mijn dagen zijn nog steeds duister vanwege het gebrek aan de zon.’

Wijzend naar zijn half verbrande vleugels, antwoordt de mot treffend:

‘Kijk! Ik heb mijn vleugels in brand gezet voor deze liefde.’ En hij vervolgt:

‘Je kunt deze subtiliteit niet in een boek terugvinden. Warmte en ijver brengen vitaliteit in het leven, en het is liefde die het vleugels geeft.’

Met andere woorden, met het tonen van de vleugels aan de boekenworm, wilde de mot zeggen:

‘Red jezelf van het vergaan in de doodlopende straten van de filosofie! Neem een vlucht met de zeeën van *Mathnawi* aan betekenissen die overlopen van liefde, verrukking en spirituele uitstorting!’”

Dus, om het intellect en het hart te verlichten, moet men rondom het licht van de waarheid, dat

druppelt van de Goddelijke bron, blijven. Net zoals een mot die met intense liefde en ijver, en met intense inspanning voor anderen moet zorgen. Vrijheid van de moerrassen van het verstand en het verkrijgen van vrede en geluk kunnen enkel op deze manier worden gerealiseerd. De horizon van een persoon voegt een gezond verstand en innerlijke inspiratie samen, door het verfijnen van het intellect en het hart, en door het ontsnappen uit de greep van de vluchtige en vleeselijke ambitie.

De vleugels van liefde van de geest

Een gelovige heeft behoefte aan de grenzeloze inzichten en onderscheidingsvermogen van Goddelijke liefde in iedere fase van hun leven. Anders is de transitie van de schil naar de kern, van vorm naar de waarheid, en van uiterlijk naar karakter heel moeilijk.

Onze Perzische leraar in de tijd van de *Imām* Hatip middelbare school, Yaman Dede (Abdülkadir Keçeoglu, gest. 1962) zei altijd:

“Ik geloof sterk in het volgende feit:

Men heeft twee vleugels nodig om op te stijgen – liefde en aanbidding. Liefde zonder aanbidding en aanbidding zonder liefde zijn een enkele vleugel.”

Aangezien het niet mogelijk is om met één vleugel te vliegen, is het essentieel om zowel in het geloof als in het leven aanbidding met liefde te ervaren. Het is cruciaal om alle stadia van dienaarschap jegens *Allah* waar te nemen en te onderhouden met liefde. Alleen op deze manier kan perfectie worden bereikt.

Het is vanwege dit feit dat de metgezellen, die voorbij alle twijfel en ondervraging waren aangaande Goddelijke en Profetische geboden, voortdurend zeiden: “Wij horen en we gehoorzamen.” Net als het gezegde: “Moge mijn vader en mijn moeder voor jou opgeofferd worden, o Boodschapper van *Allah*.” Zij gaven zelfs hun eigen levens zonder twijfel op, in de complete betekenis van overgave, voor de Boodschapper van *Allah* (moge *Allah* hem zegenen en vrede schenken).

Toen de Profeet (moge *Allah* hem zegenen en vrede schenken) vroeg wie voor hem een brief wilde bezorgen aan bepaalde koningen en heersers om hen uit te nodigen tot de islam, stapten de metgezellen vol overtuigen naar voren, zonder te vallen in een ondervraging over hoe ze daar moesten komen, of er wel proviand en een rijdier beschikbaar was en hoe ze langs de beulen moesten komen. Verre van dat, zij toonden veel ijver en eerbied bij het uitvoeren van een dergelijke taak daar zij diep begrip hadden die voorbij het ‘gewone’ verstand (*‘aql al ma’ash*) ging, en het niveau van spirituele intelligentie (*‘aql al ma’ad*) bereikte, als gevolg van de directe onderwijzing door de Profeet. Met andere woorden, met het cultiveren van hun intellect met de Goddelijke wijsheden, bevrijdden zij het van de weg naar slechts wereldse en lichamelijke belangen, terwijl zij het intellect tot een positieve eigenschap maakten, die belang hecht aan het eeuwige leven en het streven naar de voorbereiding daarop.

Dit is waarom de metgezellen de tijd waarin zij leefden omzette in de Eeuw van Geluk, zelfs als zij hun levens leidden in materiële ontbering. En dus werden zij de succesvolle gelovigen die een waardevolle beschaving stichtten. Voorzeker, gevormd worden door ontberingen is één ding, dit doen terwijl men het niet gewend is iets anders.

Sommige mensen worden onderworpen aan verschillende materiële ontberingen, maar pieken als het gaat om innerlijke vrede. Sommige mensen worden bedolven onder spirituele onrust en ontevredenheid en verdwalen in de draaikolken van een zwaar hart, ondanks dat men geen materiële zorg heeft in deze wereld.

Wanneer we kijken naar de gemeenschap van de Eeuw van Geluk, is er geen enkel geval van psychologische crisis te ontwaren onder de moslims. In geen enkele Profetische overlevering zien we dat een moslim een vraag stelt die een psychologische kwaal impliceert.

Dit wil zeggen dat het leven van aanbidding dat volbracht wordt met ijver en toewijding eveneens dienst doet als een soort spirituele genezing van de gelovigen, vanwege de innerlijke vrede die het biedt. Het geloof in het Hiernamaals vermindert alle wereldlijke problemen in hun ogen en in hun harten. Omdat zij hun toevlucht zochten tot de Almachtige, en zich verdiepten in het bewustzijn en de perceptie van het geloof, vonden zij spirituele vrede.

Door de Helpers en de Emigranten als een voorbeeld te prijzen in de *Qur'ān*, geeft *Allah*, geprezen en verheven is Hij, een samenvatting voor het bereiken van deze horizon van liefde voor het geloof, trouw, onderwerping en gehoorzaamheid aan de gehele moslimgemeenschap.

‘Moge het verstand opgeofferd worden voor Mohammed!’

We moeten ons eveneens voortdurend bezighouden met zelfkritiek tot het niveau dat we in staat zijn om onze eigen loze verlangens en fantasieën, als ook de wereldse en vleeselijke overwegingen van het verstand, omwille van alles kunnen loslaten. Net als alle profeten en oprechte gemeenschappen die worstelden omwille van de Goddelijke Eenheid, moeten wij ook goed kijken naar de mate waarin we in staat zijn om de idolen in onszelf kapot te slaan, teneinde voort te kunnen gaan op het pad van de Waarheid. Om de verzen van de *Qurʾān* en de overleveringen van de Profeet te kunnen accepteren, zonder dat we het gevoel hebben dat we ze moeten afwegen aan de hand van onze beperkte verstand, moeten we in staat zijn om te zeggen, ‘wij horen en gehoorzamen’, met een enthousiasme, vervoering en overgave zoals de metgezellen. In de woorden van Mawlana Jalāluddīn Rūmī:

'Moge het verstand opgeofferd worden voor Mohammed!'

“Ons verstand opofferen voor Mohammed”⁴²

In de woorden van Necip Fazil:

“Zeg niet dat je ogen, een verstand en gedachtes hebt, maar dat ze allemaal verdelgen!

Wat jij aanziet voor een woestijn is een meer, als hij zegt dat het een meer is!

Mijn Bode, mijn Redder, mijn Meester, mijn Booschapper!

Ik zou iedere standaard, zelfs het leven, versmaden als het met jou in tegenstrijd is.

In jou zit een mens en een maatschappij, in jou zit een fundering en een gebouw.

Alles wat jij doet, wat jij gebracht hebt, wat jij hebt weggenomen en wat je hebt verkondigd, is welkom.”

We zouden onze overgave aan de Trots van de Schepping op deze manier moeten kunnen uiten.

De vooraanstaande islamitische geleerde en denker *Imām Ghazālī* stelt:

“Tegen de tijd dat ik klaar was met de wetenschap van de filosofie – het verkregen van begrip ervan en het opmerken wat er vals aan is – realiseerde ik dat ook dit niet volledig aan mijn doel voldeed en dat het intellect noch alle pogingen om het te weten te komen begrijpt, noch dat het de problemen oplost.”⁴³

42. Noot van de vertaler: d.w.z. het verstand ondergeschikt maken aan datgene wat de Profeet (moge *Allah* hem zegenen en vrede schenken) heeft gezegd en gedaan.

43. Ghazālī, *Munqiz min al Dalal*, Kitab Dünyasi Neşriyat, Istanbul 1984, 127-128.

Necip Fazil Kısakürek beschrijft Ghazālī's staat tussen intellect en inzicht, als volgt:

“De berg aan kennis, bekend als Hujjat al Islam (bewijs van de islam). Hij was gewend om al zijn wetenschappelijke, intellectuele en rationele onderzoek aan de ene kant te plaatsen en hij neigde naar echte experimentele kennis, hij zei:

‘Ik heb gezien dat alles leidt naar het toevlucht zoeken in de spirituele overvloed van de Profeet der profeten en dat al het andere een fabel, wantrouwen en een fantasie is. Het verstand, echter, is een onding. Slechts een grens!’

En deze briljante geest, waar de wereld geen gelijke van heeft gezien, doofde al zijn vragen uit en zocht een toevluchtsoord in de spirituele overvloed van de Profeet der profeten en vond zo het grenzeloze.”⁴⁴

Het mag niet vergeten worden dat als een persoon belang hecht aan enkel zijn intellect, en in achteloosheid van het virtueel vereren ervan dit als de enige waarheid beschouwt, zelf alle kanalen van de spirituele perceptie heeft afgeknepen. Een verstand dat het spelletje is van de vleeselijke ziel en het mikpunt van de Satan is, verduisterd het hart en verlamd de ziel.

Spiegel van de Waarheid

Het is voor iedere mens verplicht om spirituele training te ondergaan. Vanwege dit is er behoefte aan een spiegel van waarheid die hen in staat stelt om zichzelf te aanschouwen, zodat zij hun tekortkomingen zien en ernaar streven om deze te verbeteren.

Deze spiegel zijn de vrome mensen, de geleerden en de mensen van kennis die in alle oprechtheid de *Qur'ān* en de *sunnah* volgen. Zonder de instructie en leiding van hen, kan de mens niet zelf zijn eigen intellect zuiveren en het vrij maken van de vleselijke verlangens, of zijn eigen hart zuiveren van de spirituele ziekten.

Rūmī vertelt levendig in zijn *Mathnawi*:

“Het is de (Sufi) ouder die vol begrip is en kennis heeft van de (mystieke) weg, die een kanaal graaft voor de (pure) beekjes van de universele ziel.

(De mens) kan nooit uit zichzelf dit beekje zuiveren; menselijke kennis wordt slechts nuttig door de kennis is die bij God is.”

“Degene die zijn eigen tekortkomingen gezien en gekend heeft, heeft gegaloppeerd met tien paarden tegelijkertijd, in de richting van het zichzelf perfectioneren. Degene die een veronderstelling heeft over zijn eigen perfectie, zal niet richting de Eigenaar van Majesteitelijkheid gaan, vanwege deze veronderstelling.

Oh eigenaar van voorwendselen, er is geen ergere fout in jouw ziel dan de (sterke) mening hebben dat jij perfect bent.”

Dit is waarom het noodzakelijk is om instructies van de *Qur’ān* en de *Sunnah* te krijgen en om de Goddelijke en Profetische geboden te zien in harmonie met het hoofd en het hart, teneinde zich te kunnen beschermen tegen de moerassen van het intellect.

De consequentie van het reflecteren van het intellect op de *Qur’ān* – die in feite als een spiegel werkt voor de mens, het universum en de realiteiten die zich daarin bevinden – is net als een ruw mineraal die net uit de aarde is gehaald. Het is een hart dat gevuld is met ijver van het geloof die deze mineralen extraheert en verfijnd.

Het hart is het centrum van emotie. De kracht en de autoriteit van een spiritueel gevorderd hart, die zich ontdaan heeft van allesbehalve *Allah* – uitgedrukt in termen als ‘*hads, ilham* en *sunuhat*’, wat zoveel betekent als intuïtie, inspiratie en voorvallen van het hart – en die de bewijzen van het intellect combineert, stelt men in staat om de waarheid te begrijpen. Dit is ge-

lijk aan de gebroken scherven van een vaas die samen gebracht worden om zijn originele vorm weer te onthullen.

De *Qur'ān* is waarlijk zoals een uitgestrekte oceaan waarin men kan delven naar proportie van het hart. Net zoals wanneer men niet kan zwemmen, maar alleen kan dobberen in ondiep water, kan een gevorderde duiker dieptes van de oceaan in duiken en kan hij zien wat men op de kust niet kan zien, zoals vele verschillende, vreemde en raadselachtige scènes. Zoals degenen die gevorderd zijn op het pad van vroomheid. Zij komen vele manifestaties van wijsheid in de *Qur'ān* tegen en raken er oprecht door verlicht. Op de manier waarbij het hoofd van een persoon begint te tolleren als het in een diepe put kijkt, zo staat het hart dat in de waarheden van de *Qur'ān* duikt, open voor de eendeloosheid die van een dienaar een reiziger maakt op het pad van verbazing en die hem in de richting stuwt van experimentele kennis.

In het kort, de perfecte realisatie van waarheid en goedheid vereist training van het intellect met de Goddelijke openbaring. Het vereist een hart dat een verfijnd geloof bevat en inspringt daar waar het intellect te kort komt en waarmee het dus zijn tekortkoming compenseert door middel van onderwerping. Men kan dit domein van oneindige realiteit niet door, enkel op basis van het verstand en zonder het hart met zijn spirituele percepties.

Necip Fazıl's volgende woorden wijzen op de functies van het intellect en het hart in de perceptie van realiteiten:

“Net als dat een arbeider zijn meetinstrumenten op zijn rug draagt, zo volgt het verstand de intuïtie. Het gevoel komt voor de gedachte en wanneer het komt, dan begint het verstand te meten. We nemen alles in een keer waar. Dit vindt plaats door middel van intuïtie, en niet met het intellect. Maar met het hart en de geest. Het intellect volgt de geest en meet deze met kwantitatieve instrumenten, in het speciaal de redenering.”⁴⁵

Bepaalde filosofen die zich realiseren dat het intellect op zichzelf niet toereikend is, gaan op zoek naar andere middelen om het pad van de waarheid te onderzoeken. Vele filosofen zijn naar voren gekomen die oplossingen zochten voor hun dilemma's met het gevoel en soms met intuïtie en sporadisch neigden zij naar het irrationele.

Een van hen is de Franse filosoof Henri Bergson (gest. 1941). Hij accepteerde intuïtie, of de voorkomens van het hart, als middel om de waarheid te bereiken. En dus representeert hij als een van de uitzonderingen op de filosofen die het intellect als basis nemen voor hun standpunten.

Echter, net als dat een zwaluw nog geen zomer maakt, kan men geen bevredigende antwoorden ver-

wachten van de filosofie, om de zoektocht naar de waarheid van de mens te verzadigen. Sterker nog, terwijl Bergson niet bekend was met de islam, was hij niet in staat om zijn ontdekking te perfectioneren, omdat het Evangelie die hij in zijn handen had en dat hij praktiseerde, veranderd was en niet de beschermde status had die de *Qur`ān* wel heeft.

Bovendien, op dezelfde manier als degene die de waarheid zoeken door het uitsluiten van de openbaring en zich enkel toeleggen op het verstand op verschillende dwaalsporen zijn gezet, zo staan degenen die bepaalde ontdekkingen gedaan hebben en inspiraties hebben opgedaan als gevolg van het disciplineren (*riyada*) en het streven (*mujahada*) gescheiden van de leiding van de openbaring, oog in oog met hetzelfde gevaar. Dit komt omdat het zonder de leiding van openbaring, niet duidelijk is of de bron van hun ontdekkingen en inspiratie Goddelijk is, of toch duivels.

Dit is de aanleiding voor de waarschuwing van *Imām* Rabbani:

“Het pad van spirituele discipline (*riyada*) en streven (*mujahada*) is identiek aan het pad van redenering. Net als dat het verstand en gedachten ons niet toestaan om de waarheid te vinden zonder de leiding van de profeten, zo kunnen spirituele discipline en streven ons uiteindelijk niet in staat stellen om *Allah* te bereiken. Daar de profeten het vertrouwen van *Allah* verdienden, door middel van de engelen die niet

in staat zijn om fouten te maken. Hun kennis is beschermd tegen Satanische interventies. De *Qurʾān* verklaart in verwijzing naar de Satan:

“Jij zult over Mijn dienaren zeker geen macht hebben, met uitzondering van degene die misleid zijn die jou (uit eigen wil) volgen”⁴⁶

Allah steunde en bevestigende Zijn profeten.”⁴⁷

46. *Sūrah Al Hijr* (15), aya 42

47. *Maktubat*, v. III, Twenty Third Letter.

Academische verwarringen

Ondanks dit alles zien we jammer genoeg dat vandaag de dag het hooghouden van filosofie als de beste wetenschap, en het kleineren van de openbaring en de disciplines die voortkomen uit de *sunnah*, een trend is onder zogenaamde theologen.

Een religiewetenschapper die de filosofie van stervelingen niet gelezen heeft, wordt onder deze mensen als onbekwaam en zelfs als onwetend gezien.

Door aan de filosofie te refereren als de ‘het Hof van Disciplines’ is een poging om het te prijzen en om een inferioriteitscomplex wit te wassen.

Volledig lege aantijgingen worden, met of zonder intentie, naar voren gebracht met claims dat de openbaring het bezinnen van het verstand verstikt.

Mawlana Jalāluddīn Rūmī spreekt deze mensen van achteloosheid en onwetendheid aan, ongeacht hun wereldse status. En zijn oproep klinkt vandaag de dag nog steeds:

“Als jouw reukvermogen scheef is, zoek dan niet de fout bij de roos.”

Met andere woorden zegt hij: ‘als je niet in staat bent om de atmosfeer van reflectie van de *Qur’an*, die gevuld is met oneindige wijsheid en waarheid, te betreden, val dan niet in de achteloosheid omdat je het aan de *Qur’an* wijdt, maar zoek het probleem bij jezelf.’

Echter, het is makkelijk om het begrip te brengen bij iemand die zich bewust is van zijn onwetendheid. Het is daarentegen moeilijk om verstand te brengen bij hen die zichzelf als wetenschappers zien, die alles weten. De reflecties van Said Nursi op dit punt zijn een duidelijk bewijs van dit punt:

“Je weet dat het makkelijk is om dwaling dat uit onwetendheid voortkomt, te verdrijven. Als het echter het gevolg is van wetenschap en studie, dan is het moeilijk om het te elimineren. Vroeger was een op de duizend mensen zoals beschreven in het laatste voorbeeld, en slechts een op de duizend personen zou hervormd worden door spirituele leiding. Voor wat betreft de personen die zichzelf versieren. Zij weten niet, maar zij denken dat ze weten.”⁴⁸

Allah, de Almachtige, geeft het voorbeeld van de geleerden van de Kinderen van Israël die vergiftigd zijn met de arrogantie in kennis en die in onwetendheid

getrokken worden als het gaat om temperament en moraliteit. De vergelijking in de *Qurʾān*:

“[...] een ezel die boeken draagt. [...]”⁴⁹

De gesel van het historicisme is een andere manifestatie van de op het Westen gebaseerde academische verwarring. Het geeft voorrang aan het verstand boven openbaring en doet zich voor op sommige theologie-faculteiten.

Door het afwijzen van het universele karakter van de *Qurʾān*, betwisten zij het. Zij claimen dat de Goddelijke geboden in bepaalde verzen geopenbaard zijn in een specifieke tijd en dus ook regio. Met andere woorden, zij stellen dat ze beperkt moeten worden tot de Arabieren en de moslims die leefden tijdens de Eeuw van Onwetendheid. Zij roepen daarbij een onheilspellende verwarring op.

Bovendien, zij kennen zichzelf een autoriteit toe die *Allah*, de Almachtige niet eens aan Zijn Geliefde Boodschapper schonk. Zij zijn bevooroordeeld en willen de onveranderlijke geboden in de religie te wijzigen.

De islam heeft het toegestaan om zelfstandig te redeneren (*ijtihād*) met de rationele en secundaire bewijzen die in de *Qurʾān* en de *Sunnah* te vinden zijn, om zo tegemoet te komen aan de behoeften van de

49. *Sūrah Al Jumuʾah* (62), *aya* 5.

mensheid om aan de nieuwe omstandigheden van de eeuwen zich aan te kunnen passen. Deze autoriteit is echter slechts gereserveerd voor de geleerden op het niveau van een *mujtahid*⁵⁰ die de capaciteit bezitten om wetten te deduceren van de *Qur'ān* en de *Sunnah*. Bijvoorbeeld, er kan geen *ijtihād* zijn als het gaat om erfrecht, aangezien er expliciete teksten in de bronnen staan die hieraan refereren.

Voor de historicisten, echter, zijn al deze onderwerpen open voor debat. Hun onbeschaamde achteloosheid doet denken aan de veranderingen die de joden en de christenen in de oorspronkelijke teksten van de Thora en het Evangelie hebben aangebracht.

De geboden en verboden in de islam zijn vastgesteld in overeenstemming met de onveranderlijke eigenaardigheden van de menselijke natuur. Deze oordelen zijn van een perfectie die voldoet aan de behoeften en vereisten van iedere tijd en die toegankelijk zijn voor mensen vanaf de Eeuw van Geluk tot aan de Laatste Dag.

Het is het vanwege de waarde van dit feit dat de besluiten van de *Qur'ān* niet verouderen of hun belang verliezen.

Zij behouden voor altijd hun perfectie in relatie tot het zo goed mogelijk beantwoorden van de behoeften van de mensheid. Met als gevolg dat de claim dat

bepaalde delen van *Qur`ān* 'historisch' van aard zijn, of behoren bij een bepaalde periode en plaats, is een uitdrukking is van misleiding die grenst aan ongeloof.

Allah zond profeten naar gemeenschappen die door de tijd heen veranderende. Maar de bepalingen omtrent het geloof, bleven ongewijzigd. *Allah*, de Almachtige legde nieuwe wetten op die in overeenstemming waren met de behoeften van die tijd. Echter, de Boodschapper van *Allah* (moge *Allah* hem zegenen en vrede schenken) is de Profeet tot aan het einde der tijden. Er zal geen profeet na hem komen. Met dat in het achterhoofd, zijn de wetten waar hij mee gekomen is, van dien aard dat ze voldoen aan de behoeften van de mensheid tot aan de Laatste Dag.

Het suggereren dat het anders zit, getuigt van een enorme dwaling daar men onbekwaamheid aan *Allah*, de Almachtige toeschrijft, Degene Die de mensheid heeft geschapen en daardoor hen beter kent dat zij zichzelf kennen. Hij, met Zijn oneindige kennis, weet alles van wat er gebeurd is en nog staat te gebeuren. Het is net zo dwaas als Satan die zich tegen *Allah*, de Almachtige, Degene die hem schiep, verzette.

In dit verband kan er dus geen absurd en ijdel debat plaatsvinden om de wetten van *Allah* te bediscussieren met het intellect die door *Allah* gegeven is.

Degenen die in een dergelijke netelige positie vallen, moeten herinnerd worden aan de volgende verzen uit de *Qur`ān*:

“Zeg: “Zouden jullie *Allah* over (de waarachtigheid van) jullie geloof op de hoogte willen brengen terwijl Hij weet wat in de hemelen en op aarde is; *Allah* heeft waarlijk kennis van alle dingen.”⁵¹

“[...] Geloven jullie dan slechts in een gedeelte van het Boek en verwerpen jullie een ander gedeelte? Er is geen beloning voor degenen van jullie die zoiets doen, behalve schande in dit leven; en op de Dag van de Opstanding zullen zij de vreselijkste straf moeten ondergaan, want *Allah* is niet onachtzaam betreffende dat wat jullie doen.”⁵²

De Boodschapper van *Allah* (moge *Allah* hem zegenen en vrede schenken) heeft gezegd:

“Dit is het Boek van *Allah*, verheerlijkt en verheven is Hij, die de gelovigen beschermt tegen iedere vorm van beproeving (*fitna*). Er zit informatie in over degenen die voor jullie kwamen, nieuws over wat na jullie zal komen en de juiste oordelen voor de problemen die tussen jullie ontstaan. Het is de Onderscheider (in goed en kwaad) en geen spot. *Allah* zal iedere onderdrukker die het verwaarloost vermorzelen, en iedereen misleiden die de leiding elders zoekt.”⁵³

Alle beproevingen die vandaag de dag in de religieuze sfeer opdoemen, zijn ongetwijfeld overduidelijke

51. *Sūrah Al Hujurāt* (49), *aya* 16.

52. *Sūrah Al Baqarah* (2), *aya* 85.

53. Tirmidhi, *Fada'il al Qur'ān*, 14/2906; Darimi, *Fada'il Al Qur'ān*, 1.

demonstraties van hoe groot de onwetendheid is. De aanstichters hiervan zijn de onfortuinlijke zielen die niet naar behoren hebben gereflecteerd op de *Qurʾān* of het commentaar op de *Qurʾān* en de *ahadīth* boeken begrijpend en in zijn geheel gelezen hebben. Dus zijn zij geen echte geleerden, maar individuen die op geleerden lijken en die een academische carrière hebben verkregen met het oppervlakkig en incompleet studeren, zonder een fatsoenlijke basis te hebben in religieuze wetenschappen. Voor wat betreft hun beleiden standpunten, zij zijn ongelukkig gekozen uitingen van de wereldse bewondering die zij voor het westerse gedachtegoed hebben.

Als zij in staat waren geweest om op een correcte wijze de *Qurʾān* en de *hadīth* te bezinnen, dan hadden zij gezien dat de situatie helemaal niet is dan zij zich hadden ingebeeld. Sterker nog, *Allah*, de Almachtige, nodigt ons, als Zijn dienaren, op 137 punten in de *Qurʾān* en op verschillende manieren uit om te reflecteren op de Goddelijke wijsheden en waarheden. Bovendien, is het voor het menselijke intellect, dat be-roofd is van de Goddelijke openbaring, niet mogelijk om - zelfs na duizenden jaren van reflectie - de horizon van reflectie te bereiken, die de *Qurʾān* uiteenzet voor de mens.

Het verdiepen in bezinning is, net als kennis van de disciplines en methodes voor redenering en analogie, logica, wiskunde, politieke wetenschappen,

ethiek, sociologie en psychologie zijn noodzakelijk voor een islamitische geleerde die de mensheid moet leiden.

Het is voor iedere islamitische geleerde verplicht om de intellectuele en filosofische aard van de hedendaagse stromingen te leren en om in staat te zijn om zichzelf te onderwijzen tot op het niveau dat zij in staat zijn om de uitdagingen vanuit een islamitische perspectief aan te gaan. Deze ideeën leren en ertegen worstelen is geen gevaar voor het geloof dat stevig grondvest is in het overpeinzen van de *Qur'ān* en de *Sunnah*.

Integendeel, een moslim die de realisatie van de waarheid heeft verkregen, zal de waarde en glans van de islam beter begrijpen wanneer zij de zwakheden van andere wereldbeelden zien. Dit zal op zijn buurt weer het geloof versterken omdat de waarheid beter begrepen wordt naast haar tegengestelde.

Necip Fazil zegt:

“Het beste geloof, zoals verklaard door Muhyi'd Din Ibn 'Arabi, is dat wat verkregen is na het zien van de bron van ongelof. Het begrijpen van de bron van ongelof is noodzakelijk voor iedere (perfecte) gelovige. Dat wil zeggen dat 'ik ben tegen communisme' niet voldoende is. Je moet het begrijpen.”⁵⁴

Een gevorderde duiker kan staren naar de magnifieke scènes wanneer hij onbevreesd in de diepe wateren zwemt. Het kan geen kwaad voor een verfijnde gelovige om geestelijk te zwerven door de culturen van de 72 naties zoals de naald van een kompas, zolang men maar goed gegrondvest is in de Goddelijke wet. Het is afkeurenswaardig dat iemand die niet kan zwemmen in het diepe water duikt. Met andere woorden, een persoon die de *Qurʾān* en de *Sunnah* niet naar behoren heeft verwerkt, ziet de westerse ideeën, verfraaid met krachtige dialectische technieken, als de waarheid wanneer hij die tegen komt. Of hij heeft op z'n minst een gevoel van bewondering voor deze ideeën.

Imām Ghazālī's waarschuwing in dit verband is belangrijk om aan te halen:

“Zoek de waarheid niet door middel van mensen; zoek de waarheid als eerst en dan zul je weten wie het volgt.’ Dit is de procedure die een wijze man volgt. Als hij eenmaal in bezit is van de waarheid, onderzoekt hij de verschillende doctrines die voor hem kwamen en wanneer hij tot de conclusie komt dat ze waarheid bevatten, dan accepteert hij het zonder zich druk te maken of de persoon die het onderwijst wel of niet oprecht is. Veel liever zoekt hij naar mogelijkheden om de waarheid uit de massa van valsheid te halen, net als dat goud begraven ligt in het binnenste van de aarde.

De gevorderde keurmeester van munten steekt zijn hand zonder aarzeling in tas van een valse munter,

en onderscheidt de goede munten van de slechte op basis van ervaring. Het is de onwetende boer die door de valsemunter in de maling wordt genomen en niet de ervaren keurmeester. De ongeschoolde zwemmer moet wegblijven bij de zeekust, niet de ervaren duiker.

In werkelijkheid heeft men zo'n goede eigendunk van zichzelf en van zijn mentale superioriteit en intellectuele diepte. Men gelooft dat ze zo bekwaam zijn in het onderscheiden van waarheid van valsheid, het pad van veiligheid en het pad van dwaling, dat zij zo veel mogelijk verboden moet worden om filosofische geschriften te lezen.”⁵⁵

Zoals men kan zien in deze verklaringen, is een van de grootste risico's bij het bezighouden met filosofie, dan men niet in staat is om valsheden gemengd met waarheden te herkennen, waardoor men deze standpunten als waarheid ziet en daarmee in theologische fouten worden getrokken. En in hun evaluatie van de islam, pakken de Oriëntalist van onze tijd een enkele valsheid in tien waarheden in teneinde hun misleidende ideeën te verspreiden. Als onderdeel van deze strategie, spelen zij met het geloof van hen die onvoldoende kennis van de islam hebben of die ontzegd zijn van de diepte van vroomheid.

Onder geen voorwaarde kan de nieuwhed van deze valse ideeën, of ze nu komen van de Oriëntalistten of de filosofische hoek, een excuus voor hen zijn. Dat zij ook maar enige twijfel of aarzeling zaaien aangaande een Goddelijke bepaling die verbonden is met geloof, is al te veel schade voor een individu.

Dit komt omdat het geloof geen fragmentatie toestaat. Dat wil zeggen, het kan niet gereduceerd worden tot componenten, fragmenten of delen. Het is enkel geldig als één geheel. Er is geen verschil in termen van het hachelijke einde die een persoon zal ondergaan wanneer hij de *Qur'ān* ontkent, of dit nu in zijn geheel is, of één verordening. Beide situatie ontnemen een persoon zijn geloof.

Als gevolg van dit gevaar, is het bezighouden met dergelijk valse ideeën schadelijk voor moslims, behalve voor hen die gekwalificeerd zijn en dus in staat zijn om nauwkeurig het verschil te maken tussen waarheid en valsheid.

Daarentegen houden moslims geleerden, die een gezond begrip hebben van de *Qur'ān* en de *Sunnah* en die in staat zijn om de islam hoog te houden in het aangezicht van haar vijanden, zich bezig met zulke disciplines om de mensen tegen valse ideeën en claims van de filosofie, te beschermen. Het belang hiervan kan niet onderschat worden. Sterker nog, het is een verplichting voor hen. Bovendien is het vereist dat islamitische geleerden, die expert zijn op het gebied van

filosofie, getraind en onderwezen worden teneinde het veld niet te verlaten in de richting van de atheïsten en materialistische filosofen.

Imām Ghazālī studeerde zelf ook deze wetenschap in het kader van het verdedigen van het geloof van *ahl al sunnah* en hij worstelde tegen groepen die het geloof van mensen verpesten. Ghazālī hield zich zelfs bezig met grondig onderzoek naar filosofie en leerde al haar principes met als drijfveer om de beschuldiging van de filosofen dat ‘men een vijand is van dat wat men niet kent’ te voorkomen. Na het schrijven van het werk *Maqasid Al Falasifa* (Doctrines van de filosofen), die alle filosofische kwesties van vandaag de dag behandelt, schreef hij *Tahafut al Falasifa* (Incoherentie van de filosofen) waarin hij die kwesties bekritiseerde. Ghazālī behandelde in het speciaal het verschil tussen Aristoteles en drie van zijn volgers van *Ahl Al Sunnah* op twintig geloofspunten en verklaarde hen als ongelovig in drie ervan.

Een ander gevaar van het zich bezighouden met filosofie is de poging om het islamitisch gedachtegoed te baseren op een filosofisch fundament – een ziekte die voortkomt uit een blinde bewondering voor het Westen. Het is het vestigen van standpunten op het intellect en het minimaliseren van geschriften, of dit nu bewust of onbewust gebeurt.

De islam heeft geen behoefte aan enige synthese met mensgemaakte systemen, hedendaagse stromin-

gen, of voor wat dat betreft, andere religies. Indien men deze behoefte wel ziet, dan is dit een uiting van het verzuim om de glans van de islam op waarde te schatten. Immers, de islam is een religie van waarheid en bezit het meest perfecte wereldbeeld. In de tijden en maatschappijen waar het op een juiste wijze werd gepraktiseerd, is het altijd een bron van vrede en harmonie geweest.

Suggereren dat een nachtegaal, zo edel en perfect in alle aspecten, in staat is om zo melodieus te zingen door de kakofonie van een kraai aan te nemen, en dat het niet in staat is om deze kwaliteit en schoonheid te behouden zonder die kraai, getuigd van een absurde onwetendheid.

In een artikel getiteld, ‘Zoeken naar een Nieuwe Wereld Orde en de Islamitische Beschaving’, neemt de rector en voorzitter van de Islamitische Universiteit Rotterdam, Professor Ahmet Akgündüz de volgende zaken waar aangaande de rol van de islam als de enige wereldvisie die vrede aan de gehele mensheid kan brengen:

“In onze tijd, waar alle ‘isme’s’ – communisme en kapitalisme als eerst – failliet zijn gegaan en waar hun faillissement door hun eigen theoretici verklaard is, is er geen serieus alternatief voor maatschappelijke orde die het geluk van de mensheid verzekerd, dan de islam.

Een concreet voorbeeld hiervan is een geheime bijeenkomst, die door de priesters in Rome werd ge-

houden, en besluiten die daar werden genomen. In deze geheime bijeenkomst, gaven de priesters toe dat in Italië, het West-Europese land dat het meest te maken heeft gehad met het communisme, de jeugd zich van het communisme heeft afgewend en niet langer geloofde in de principes van een veranderd christendom. De jeugd zocht mogelijk naar de ware religie, een die de natuurlijke religie van de mensheid is. Als gevolg van deze oprechte zoektocht ontdekte zestig procent van hen de islam.

Laat me zeggen dat als wij als moslims de ware islam en het recht dat de islam toekomt, met onze woorden en onze manier van leven uitdragen, dit percentage verder zal groeien.

Degenen in het Westen die precies dit vrezen, spannen zich zeer in om de islam verkeerd te interpreteren aan hun eigen achterban om deze aantrekkingskracht van de islam te stoppen.

Laat me duidelijk zijn op dit punt, mensen zonder een religie kunnen niet overleven. In christelijke maatschappijen die door de wind van het communisme zijn meegenomen, met name Rusland, zijn qua geloofssysteem zo door elkaar geschud, dat zij niet meer terug kunnen keren naar het christendom. Hun bestemming is, als wij onze verplichting vervullen, de islam.”

De mensen in het Westen zijn omgeven door een dichte mist van bekrompenheid, als gevolg van een eeuwenoude negatieve conditionering over de islam.

Ze zijn niet in staat om adequaat te profiteren van het licht van de islam en worden dus gedwongen om genoeg te nemen met het flikkerende kaarslicht die zij in hun hand hebben.

Ik moet daarbij toevoegen dat dergelijke lastercampagnes met teksten als, ‘islam is een stammenreligie en moslims zijn wilde en woeste mensen’, die eeuwenlang tegen de islam gevoerd zijn met als doel de aantrekkingskracht van de islam te voorkomen, vervangen is door leugens en laster dat ‘de islam een religie is van terreur en geweld.’ En om hun beschuldigingen te onderbouwen, wijzen zij op de deplorabele staat van de moslimlanden die gebukt gaan onder oorlog, anarchie, armoede en achterlijkheid.

Echter, zij weerhouden de massa's de informatie dat de zaadjes voor deze situatie door henzelf gezaaid zijn omwille van hun eigen koloniale agenda's. Deze spelen een enorme rol bij de totstandkoming van deze omstandigheden. Toch kan deze realiteit niet verborgen blijven in deze eeuw met al haar communicatiemogelijkheden, waardoor het aantal mensen die deze waarheid inziet, met de dag groeit.

Het is onmogelijk voor een rechtgeaard individu, die in staat is om de islam oprecht en zonder enige negatief vooroordeel kan overwegen, om de islam te beschouwen als een religie van terreur en wreedheid. Immers, de 23 jaar van profetschap van *Allah's* boodschapper is in essentie een strijd tegen terrorisme. Het

is een inspanning om alle wreedheden begaan werd tegen mensen, dieren en de omgeving, uit te roeien. De Trots van de Mensheid, de Zegel der profeten (moge *Allah* hem zegenen en vrede schenken) bracht waarheid, wet en gerechtigheid voor de gehele mensheid.

Dus een van de vooraanstaande figuren die het intellectuele raamwerk voor de Franse revolutie in 1789 legden, Lafayette, onderzocht alle rechtssystemen voordat de beroemde ‘Verklaring van de rechten van de mens en de burger’ gepubliceerd werd. Nadat hij de superioriteit van het islamitische recht had gezien, kon hij niet anders dan uitroepen: “O Mohammed! Niemand anders is in staat geweest om het niveau van gerechtigheid te bereiken die jij bereikt.”

En inderdaad, in de Eeuw van Onwetendheid kwam de zon van de mensheid en waarde op en werd de gehele wereld uit de duisternis van ongeloof en immoraliteit gehaald. Het was getuige van de dageraad van de waarheid en geluk met zijn (Mohammed’s) komst en werd vereerd met zijn aanwezigheid.

De woestijnen van de bedoeïenen, de vreselijke rivieren van bloed waar de babymeisjes levend werden begraven en de broederstammen die elkaar afslachten werden om gevormd tot verlichte tuinen van beschaving door de boodschap en leiding van de Profeet van Genade.

De moerassen van vijandelijkheid, conflict en bloedvetes droogden allemaal op en een vreedzaam

en liefdevol klimaat van religieus broederschap trad in. Een geëvenaarde beschaving van deugd, waar de mensheid nog steeds met jaloezie naar kijkt, werd toen gevestigd.

De islam is zo'n licht van leiding, dat het gemeenschappen die zich er plichtsgetroouw aan vasthouden, naar de top van de mensheid, deugd en beschaving door tijd en plaats heen verheft. Een manier van leven die perfecter is dan de islam, en die het wereldse leven in tuinen van het Paradijs verandert, heeft tot op de dag van vandaag nog niet bestaan, en zal hierna ook niet komen.

Om deze reden is het goed begrijpen van de glans van de islam als de enige religie van waarheid die op aarde bestaat, er zich aan vasthouden en het representeren op de best mogelijk manier door onze gedrag, een verplichting voor iedere moslim.

De mensheid is niet in staat geweest om te vinden wat het zocht in de mensgemaakte religies of filosofieën en is meegesleept in een spirituele crisis en ontevredenheid. Er is daarom niets zo onheilspellend als dat volgers van de islam een gevoel van enthousiasme en bewondering voelen voor deze dwalende wegen.

Ik zou hier graag een anekdote willen aanhalen:

Jaren geleden kwam de beroemde Franse filosoof, politicus en voormalig lid van de Franse Communistische Partij, Professor Roger Garaudy, naar Istanbul

nadat hij de islam had onderzocht en moslim was geworden. Hij zou spreken op een conferentie bij het Yildiz Paleis waar ik ook aanwezig was. Garaudy zei tegen zijn publiek:

“Jullie (moslims) hebben gezond verstand. Het Westen, daarentegen, wordt geteisterd in elk aspect. Hoe vreemd is het dan dat jullie de door ziekte getroffen imiteren terwijl jullie je niet bewust zijn van jullie eigen gezondheid.”

In onze tijd moeten de filosofische en intellectuele stromingen in relatie tot het islamitische standpunt en wereldvisie geanalyseerd worden in theologiefaculteiten die eveneens islamitische studies aanbieden. Echter, bepaalde individuen hebben zich verlaagd door de islam te bekritisieren door de lens van deze filosofische en intellectuele bewegingen. Dit is slechts een andere vorm van deze verwrongen instelling.

Bovendien, het feit dat vele studenten aangespoord worden om foutieve ideeën te leren zonder vooraf een solide basis te hebben in religieuze wetenschappen of zonder adequate kennis van de *Qurʾān* en de *sunnah*, is een situatie die een gevaar vormt. Een gevaar van het misleiden van de jonge geesten en het verdwalen ervan. Niet alle theologiestudenten zijn een *Imām Ghazālī*. Niet iedereen kan zich de zwakheid van dergelijke ideologieën realiseren, of wakker geschud worden door de valse ideeën die ze analyseren waarmee ze uiteindelijk hun geloof versterken.

Buiten een paar uitzonderingen is het ontzettend moeilijk om een moslim aan te wijzen die in vroomheid of toewijding gegroeid is als gevolg van zijn studie in filosofie. Maar er kunnen vele moslims gevonden worden die beginnen aan een studie in filosofie zonder kennis en die een houding van aversie ten opzichte van de religie ontwikkelen.

Daarom moeten, als filosofie wordt onderwezen, de studenten eerst een voldoende achtergrond hebben in studies naar de *Qurʾān* en de *Sunnah*. En filosofie moet niet alleen aangeboden worden door de positieve, maar ook de negatieve kanten te belichten. Daar filosofische ideeën gedoceed worden, moet de islam met overtuigende argumenten en bewijzen komen in het antwoord daarop. Dat betekent dat theorieën die in contradictie zijn met de islamitische waarheden, vooral de atheïstische en materialistische theorieën, uitgelegd moeten worden met hun antitheses. Op deze manier moet de islam als enige wereldvisie die in staat is om bevredigende oplossingen te bieden voor filosofische dilemma's waar de mensheid mee geconfronteerd wordt, uitgedragen worden.

De ideale mens die men voor ogen had door de geschiedenis heen in Nizamiyyah, Iznik en Fatih *madrasas*, was de geleerde persoonlijkheid die een omvangrijke kennisachtergrond bezat, teneinde in staat te zijn om op ieder vlak leiding te geven aan de gemeenschap. Met andere woorden, na het uitdiepen van isla-

mitische wetenschappen zoals *Qur`ān* exegese, *hadīth*, klassieke theologie, jurisprudentie en Sufisme, kon de islamitische geleerde kennis opdoen in rechten, medicijnen of filosofie als de omstandigheden en competentie dat toelieten.

Het is wel bekend, echter, dat tegenwoordig een dergelijke educatie op zo'n niveau niet langer nagestreefd wordt en dat men tegenwoordig alleen één discipline uitdiept. Bovendien wordt duidelijk dat onze studenten afstuderen aan een bepaalde theologiefaculteit zonder een voldoende fundering te hebben in *Qur`ān*- en *hadīth*-wetenschappen. Anders verwoord, de educatie die wordt aangeboden bij islamitische studie is verre van ideaal.

Een evident voorbeeld is hoe klein de *sīrah an Nabi*, het leven van *Allah's* Boodschapper, die een levend commentaar van de *Qur`ān* en *sunnah* is, binnen de curricula van theologiefaculteiten. En daarboven op komt nog dat dit onderwerp niet verder gaat dan het opsommen van chronologische feiten.

Dit terwijl het leven van de Profeet een onderwerp is die uitvoerig geanalyseerd en begrepen moet worden uit respect voor het karakter van *Allah's* Boodschapper (moge *Allah* hem zegenen en vrede schenken).

Allah, de Almachtige, beveelt ons om toevlucht te zoeken bij Hem in iedere eenheid van het gebed met de smeekbede:

“Leid ons op het rechte pad”⁵⁶

Als uitleg wat er met dit rechte pad bedoeld wordt, richt *Allah* zich rechtstreek tot Zijn Boodschapper:

“Bij de *Qurʾān*, vol van Wijsheid. Jij bent waarlijk één van de Boodschappers, op het rechte pad.”⁵⁷

In dat geval is iedere moslim die het rechte pad waar de Almachtige tevreden mee is, aspireert, verplicht om zich bekend te maken met de Boodschapper van *Allah* en hem in zijn heldere voetsporen te volgen.

De *Qurʾān* is een van de fundamentele bronnen voor moslims, terwijl het leven van de Profeet, het Perfecte Voorbeeld (*al uswa al hasana*) (moge *Allah* hem zegenen en vrede schenken), de andere is. *Allah*, de Almachtige, heeft Zijn geboden bondig geopenbaard in de *Qurʾān*, terwijl Hij de details en de praktijk in het dagelijkse leven tentoongesteld heeft in het leven van Zijn Boodschapper (moge *Allah* hem zegenen en vrede schenken). Het is om deze reden dat het vers in de *Qurʾān* verklaart:

“Wie de Boodschapper gehoorzaamt, gehoorzaamt inderdaad *Allah* [...]”⁵⁸

In een ander vers zegt *Allah* over Zijn Geliefde Profeet:

56. *Sūrah Al Fatihah* (1), aya 6.

57. *Sūrah Yā Sīn* (36), aya 2-4.

58. *Sūrah An Nisāʾ* (4), aya 80.

“En jij hebt waarlijk een geweldig karakter.”⁵⁹

Met als gevolg dat degenen die het meest perfecte gedrag ambiëren, moeten streven naar begrip van het voorbeeldige karakter van *Allah's* Boodschapper. Alle islamitische bronnen die de afgelopen 1400 jaar in de bibliotheken zijn opgeschreven, beschrijven één boek, de *Qur'ān*, en één persoon, de Profeet Mohammed (moge *Allah* hem zegenen en vrede schenken) – die aan de mensheid werd gepresenteerd als het levende voorbeeld het gedrag die in de *Qur'ān* beschreven staat.

Wederom verklaart een vers uit de *Qur'ān*:

“De Getrouwe Geest (*Jibrīl*) heeft het (naar beneden) gebracht. Tot in jouw hart, opdat jij een Waarschuwer zou mogen zijn, in duidelijke Arabische taal.”⁶⁰

Dus, een gelovige die zoekt naar het adequaat begrijpen van de *Qur'ān*, moet bekend zijn met de innerlijke wereld van de Boodschapper van *Allah*, daar zijn 23-jarige profeetschap als een exegese van de *Qur'ān* dient. De mysteries en wijsheden in de *Qur'ān* kunnen alleen begrepen worden door middel van het profijt dat men haalt uit het spirituele raamwerk van *Allah's* Boodschapper (moge *Allah* hem zegenen en vrede schenken).

Vanuit dit oogpunt, is hem begrijpen een van de belangrijkste stappen op het pad van dienstbaarheid

59. *Sūrah Al Qalam* (68), *aya* 4.

60. *Sūrah Ash Shu'arā'* (26), *aya* 193-195.

naar *Allah*. Zonder hem te begrijpen, hem te kennen, in zijn voetsporen te treden en het verkrijgen van een aandeel van zijn spirituele sensibiliteit, zal ons geloof geen volledig geloof zijn, noch zullen we in staat zijn om de *Qur'ān* volledig te begrijpen, noch zal onze dienstbaarheid perfect zijn.

Zonder dat het leven van de Boodschapper van *Allah* (moge *Allah* hem zegenen en vrede schenken) bekend is, kunnen andere islamitische wetenschappen, zoals *Qur'ān*-exegese, *hadīth*, jurisprudentie of ethiek en moraliteit, niet goed begrepen worden. Om deze reden staat *sīrah an Nabi* aan de top van het lijstje van belangrijke onderwerpen die noodzakelijk zijn voor een goed begrip van de islam.

Bovendien, *Allah*, de Almachtige, geeft frequent voorbeelden van de onderscheidende kwaliteiten van Zijn profeten en Boodschappers in Zijn Boek. Door ons te informeren over de oplossingen die de profeten boden voor de problemen in hun gemeenschappen, wil Hij dat wij deze grondig analyseren, ons erop bezinnen en het als voorbeeld nemen. En daarom is het onderwijzen van de keten van profeten door de geschiedenis heen essentieel voor de hedendaagse theologiefaculteiten.

Een student van theologie moet uitgerust zijn met de fundamentele kennis om, in de eerste plaats, zich later in te kunnen spannen om te profiteren van andere disciplines, evenredig met hun capaciteit en middelen.

Om deze reden moeten degenen die islamitische

wetenschappen studeren, eerst de fundamenteën van het geloof consolideren in de horizon van reflectie die geopend is in de *Qur'ān* en de *sunnah*. Als zij wegblijven van bezinning op de *Qur'ān* en het geloof geen wortels schiet in het hart, dan verliezen zij kracht en zullen zij op drift raken bij de eerste beste storm. Dit is een van de grootste problemen die men tegenkomt bij het weerleggen van de valse ideeën, die verfraaid zijn met het verstand en de principes van de logica.

Moge *Allah*, de Almachtige, ons allen in staat stellen om de *Qur'ān* en de *sunnah* naar behoren te waarderen, ons toestaan om ons verstand en ons hart te verdiepen in bezinning van deze twee bronnen van Goddelijke wijsheden.

Moge Hij ons een verfijnd en waakzaam hart geven, die beeft bij de manifestaties van Goddelijke macht en Majesteitelijkheid in de *Qur'ān*, het universum en de mens.

Moge Hij ons in staat stellen om te profiteren van het Goddelijke bevel:

“Lees in de naam van jouw Heer de heeft geschapen”⁶¹

En moge Hij ons een gezond verstand en hart schenken die de Artiëst door de kunst heen, en de Maker van ieder ding ziet.

Amīn.

